

SUBS

2017-2020

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

2017-2020

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

2017-2020

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

17-2020

ERJARIGE
IVITEITEN

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

SUBS

2017-2020

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

2017-2020

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

2017-2020

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

17-2020

ERJARIGE
IVITEITEN

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

INHOUD

INLEIDING	4
MEERJARIGE ACTIVITEITENSUBSIDIES IN CIJFERS	12
VERANTWOORDING VAN ADVIESPROCES EN BESLUITVORMING	24
DANS	32
OVERZICHT AANVRAGEN EN TOEKENNINGEN	34
INLEIDING BIJ DE ADVIEZEN EN BESLUITEN	36
SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE	46
OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES, BUDGET ONTOEREIKEND	48
MUZIEK	50
OVERZICHT AANVRAGEN EN TOEKENNINGEN	52
INLEIDING BIJ DE ADVIEZEN EN BESLUITEN	54
SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE	64
OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES, BUDGET ONTOEREIKEND	66
MUZIEKTHEATER	68
OVERZICHT AANVRAGEN EN TOEKENNINGEN	70
INLEIDING BIJ DE ADVIEZEN EN BESLUITEN	72
SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE	82
OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES, BUDGET ONTOEREIKEND	84
THEATER	86
OVERZICHT AANVRAGEN EN TOEKENNINGEN	88
INLEIDING BIJ DE ADVIEZEN EN BESLUITEN	90
SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE	102
OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES, BUDGET ONTOEREIKEND	104
FESTIVALS & CONCOURSEN	106
OVERZICHT AANVRAGEN EN TOEKENNINGEN	108
INLEIDING BIJ DE ADVIEZEN EN BESLUITEN	110
SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE	122
OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES, BUDGET ONTOEREIKEND	124
COLOFON	126

INLEIDING

IN HET KORT

Binnen de Nederlandse context is het allang de gewoonste zaak van de wereld maar internationaal gezien is het dat allerminst. In de internationale kunstwereld is het nog steeds uitzonderlijk dat deskundigen, vaak vakbroeders, subsidie-aanvragen aan de hand van criteria beoordelen en feitelijk bepalen hoe de subsidies worden verdeeld, zonder inmenging van buitenaf. Het op deze manier ruim baan geven aan de ambities van makers verklaart mede de enorme verscheidenheid van het podiumkunstenaanbod op de vele kleine en middelgrote podia in ons land.

Die veelzijdigheid is zwaar onder druk komen te staan sinds in 2012 het beschikbare budget van het Fonds Podiumkunsten met 30 procent is verlaagd. Die situatie noopte vier jaar geleden tot een aantal ingrijpende wijzigingen in de subsidiëring, waaronder de introductie van normbedragen voor de subsidies. Daarmee kwam een einde aan de scheve verdeling van subsidies, die historisch verklaarbaar waren maar ook steeds moeilijker te verdedigen. Dat leidde in veel gevallen tot aanzienlijk lagere subsidies maar zorgde er ook voor dat een minimum aan pluriformiteit in het aanbod kon worden gewaarborgd.

Die situatie is ongewijzigd gebleven. Met vrijwel hetzelfde aantal subsidie-aanvragen en hetzelfde, veel lagere, budget moeten opnieuw buitengewoon scherpe en moeilijke keuzen worden gemaakt. De grondslag voor die keuzen is en blijft het intersubjectieve oordeel van deskundigen over de vraag welke aanvragen het beste voldoen aan de criteria van de regeling. Dat beoordelingsproces is met strikte waarborgen omkleed vanuit het besef dat er alleen draagvlak kan zijn voor de gemaakte keuzen als dat proces eerlijk, rechtmatig en transparant verloopt.

Voor deze ronde zijn 212 aanvragen ingediend. Het beschikbare budget is ruim twee keer overvraagd (zelfs vier keer bij de festivals, waar ook het verschil tussen het aantal aanvragen en toekenningen veruit het grootst is), cijfers die overigens niet opvallend afwijken van vier jaar geleden. Van de 212 aanvragen zijn er 84 gehonoreerd.

De uitslag is niet een top-100 van podiumkunstinstanties in Nederland. De uitslag zegt alleen wie van de aanvragers het beste voldoen aan de vier criteria van de regeling meerjarige

activiteitensubsidies: artistieke kwaliteit, ondernemerschap, pluriformiteit en geografische spreiding. Voor festivals en concoursen geldt nog een vijfde criterium: bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten. Niet meer, niet minder. Bovendien gaat het om een meerjarige subsidie. Dat impliceert dat de aanvrager een artistieke en bedrijfsmatige visie voor de middellange termijn heeft die het projectmatig werken verre overstijgt en die overtuigend en realistisch is.

Normbedragen

Het Fonds Podiumkunsten heeft zichzelf de vraag gesteld of de normbedragen (dat zijn bedragen per uitvoering waarmee de subsidiehoogte wordt berekenend) zouden moeten worden verhoogd. Dat zou neerkomen op meer subsidie voor minder instellingen. Op zichzelf is daar wel aanleiding voor (goed werkgeverschap, betere arbeidsvoorwaarden), maar het Fonds heeft daartoe uiteindelijk niet besloten. We hebben opnieuw prioriteit gegeven aan de veelkleurigheid van het aanbod. We zouden onherstelbaar afbreuk doen aan de diversiteit van stijlen, disciplines, manieren van werken als we de normbedragen hadden verhoogd. Bovendien is de vermogenspositie van de instellingen in de afgelopen jaren met gemiddeld 8 procent verbeterd, zij het dat de verschillen tussen de afzonderlijke instellingen en tussen disciplines soms groot zijn. Kennelijk slagen sommige er beter in hun bedrijfsvoering op orde te brengen of te houden dan andere. In zijn algemeenheid zijn de verflagen dus iets minder dun geworden dan we vier jaar geleden vreesden.

Doorstroming

Het Fonds Podiumkunsten ziet het als zijn taak te waken over de dynamiek, doorstroming en innovatie in de sector, een taak waarmee het zich onderscheidt van de Basisinfrastructuur (BIS). Doorstroming is noodzakelijk om de aantrekkingskracht van de podiumkunsten ook voor de toekomst zeker te stellen. Dit betekent niet dat wie eerder een meerjarig subsidie ontving op voorhand 'verdacht' is, of omgekeerd, een voorsprong heeft op wie voor het eerst aanvraagt. Wat wordt beoordeeld zijn geen reputaties maar plannen en alle plannen, van wie dan ook, worden langs dezelfde meetlat gelegd en op dezelfde wijze op hun realiteitsgehalte beoordeeld.

Het resultaat laat een vrij forse doorstroming zien, die aanzienlijk hoger is dan vier jaar geleden. Van de 84 instellingen die subsidie ontvangen, zijn er maar liefst 28 nieuw en 56 van wie de meerjarige subsidie wordt gecontinueerd.

23 instellingen keren niet terug. De reden hiervan kan zijn dat verschillende nieuwkomers vier jaar geleden werden afgeschrikt door de verwachte moordende concurrentie –40 procent minder budget voor de meerjarenregeling en veel meer aanvragen door de 'overloop' uit de BIS– en dat nu als het ware een inhaalslag wordt gemaakt. Zeker is dat vrijwel alle nieuwkomers in de afgelopen jaren een trackrecord hebben opgebouwd met projectsubsidies van het Fonds. Die subsidie heeft hen in staat gesteld zich te ontwikkelen en het nu op te nemen tegen de meer gevestigde namen. Het Fonds heeft er vier jaar geleden bij de bezuinigingen juist om deze reden voor gekozen om de projectsubsidies relatief te ontzien, om ervoor te zorgen dat de doorstroming ook in de toekomst gewaarborgd zou blijven.

De rangorde in categorieën

Alle aanvragen zijn per discipline door de betreffende commissie in een rangorde geplaatst. De aanvragen worden gehonoreerd volgens deze rangorde. Beginnend met de hoogste in de rangorde, tot en met de aanvraag die nog in zijn geheel kan worden gefinancierd met het beschikbare budget (de a-categorie). De eerst volgende in de rangorde kan, in de meeste gevallen, slechts voor een deel worden gehonoreerd, door deze aanvraag loopt de zogenaamde *zaaglijn*. Daaronder bevinden zich de aanvragen die in verschillende mate tenminste in voldoende mate aan de criteria voldoen om in beginsel voor subsidie in aanmerking te komen (de b-categorie). Hier staat nadrukkelijk 'in beginsel', omdat er niet uit geconcludeerd mag worden dat in een ideale wereld de gehele b-categorie eigenlijk gesubsidieerd had moeten worden. Want dan spelen er ook andere factoren een rol, zoals een goede balans tussen aanbod en afname. De c-categorie wordt gevormd door aanvragen die onvoldoende aan de criteria van de meerjarige regeling voldoen om een subsidie te rechtvaardigen.

Omdat alle disciplines een verschillend subsidieplafond kennen, kan het zijn dat een vergelijkbare positie in de rangorde in de ene discipline leidt tot een afwijzing en in een andere tot een toewijzing. Anders gezegd, als er een integrale rangorde was gemaakt was de uitkomst iets anders geweest. Of men kiest voor een integrale of voor een beoordeling per discipline is vooral een beleidsmatige keuze. Een zuiver integrale beoordeling garandeert dat de beste aanvragen gehonoreerd worden, ongeacht de discipline. Dat kan tot onevenwichtigheden leiden in het aanbod. Subsidieplafonds per discipline garanderen een minimaal subsidie voor

elke discipline, ongeacht de kwaliteit van de aanvragen, zodat die ook in minder succesvolle tijden de kans heeft zich te herstellen. Daarmee wordt verzekerd dat in alle disciplines een voldoende en een voldoende pluriform aanbod aanwezig is. Dat is de reden dat het Fonds er niet voor gekozen heeft het gebruikelijke systeem van subsidieplafonds te verlaten.

Verdeling van de budgetten over de disciplines

Bij het vaststellen van de budgetten over de disciplines spelen twee overwegingen een rol. In de eerste plaats, het streven naar een zo gelijkmatig mogelijke drukverdeling, dat wil zeggen in alle disciplines wordt een zo gelijk mogelijk aandeel van de positief beoordeelde gehonoreerd. Omdat die drukverdeling vooraf nauwelijks te voorspellen is, worden daarvoor historische gegevens gebruikt. In de tweede plaats spelen beleidsmatige overwegingen een rol, met name de wens de subsidies zodanig te verdelen dat in alle disciplines sprake is van een pluriform aanbod.

Gelet op de uitkomsten kan worden vastgesteld dat de feitelijk drukverdeling zich binnen een aanvaardbare bandbreedte bevindt. Er zijn echter twee uitzonderingen: festivals en muziektheater. In deze disciplines was de druk onevenredig groot. Bij de festivals waren er terechte redenen om het budget te verhogen. Het Fonds ging er ook op goede gronden vanuit dat er extra geld voor de festivals beschikbaar zou komen. Dat bleek uiteindelijk niet het geval.

Bij muziektheater is de situatie anders. Vanuit de sector is er indertijd sterk op aangedrongen een apart budget te reserveren voor deze discipline om een minimumbedrag voor deze discipline veilig te stellen. Hier wreekt zich dat een dergelijk budget ook als maximum werkt waardoor bij relatief veel goede aanvragen er ook veel zullen zijn die niet gehonoreerd kunnen worden.

Landelijke zichtbaarheid

Het Fonds Podiumkunsten streeft naar landelijke zichtbaarheid van het gesubsidieerde aanbod. Geografische spreiding, zowel naar standplaats als naar voorstellingen, is daarom een van de vier criteria waarop wordt beoordeeld.

Wat betreft de standplaats, net als in de vorige ronde is tweederde van de aanvragen afkomstig uit de vier grote steden en eenderde uit de regio's. En net als de vorige keer zijn er verschillen in de mate waarin de aanvragen konden worden gehonoreerd, zij het dat de verschillen dit maal groter zijn. In het algemeen waren nu de grote steden succesvoller dan de regio's. Het meest succesvol waren de

steden Rotterdam en Utrecht en de regio Midden. Zij zien hun aanvragen bovengemiddeld gehonoreerd. Minder succesvol waren de stad Den Haag en de regio's West en Oost. Het gevolg hiervan is dat de spreiding wat betreft standplaats is afgenomen. Was de vorige ronde nog eenderde van de gehonoreerden afkomstig uit de regio, nu is dat een kwart. Als we kijken naar waar de voorstellingen worden gespeeld, ontstaat een heel ander beeld. Dan blijkt dat de voorstellingen goed gespreid over het land worden gegeven. Koplopers zijn de regio's Zuid en West (Rotterdam en Den Haag niet meegerekend) en Amsterdam. Terwijl circa de helft van de aanvragen uit Amsterdam komt, wordt daarbij vergeleken 'slechts' 16 procent van de voorstellingen in de hoofdstad gespeeld. Het beeld is nagenoeg gelijk aan vier jaar geleden.

Culturele diversiteit

Een belangrijk aspect van het criterium pluriformiteit is culturele diversiteit. Het Fonds Podiumkunsten hecht er zeer aan dat het culturele leven de toegenomen culturele diversiteit weerspiegelt en dat mensen met een andere culturele achtergrond deelnemen aan het culturele leven; zij het als bezoeker, als maker, als werknemer of in welke rol dan ook.

In vrijwel alle sectoren is het resultaat diverser dan in de vorige ronde. Er zijn enkele opvallende nieuwkomers in de dans en het muziektheater. In het theater hebben de vier cultureel diverse instellingen die de afgelopen periode een vierjarig subsidie ontvingen, zich weten te handhaven in deze ronde. Dat laat onverlet dat het Fonds van oordeel is dat de verkleuring van het aanbod langzaam gaat en dat het daarom ook voor de komende periode een urgent thema blijft.

Vitale verbindingen

Sinds de draconische bezuiniging op het Fondsbudget vier jaar geleden, heeft de sector een enorme vastberadenheid getoond om het hoofd te bieden aan de nieuwe situatie. Je zou zelfs kunnen spreken van een transitie die de sector doormaakt. Dat moet ook omdat de demografische veranderingen, het eroderen van de traditionele opvattingen over hoge en lage kunst en de opkomst van de sociale media, dwingen tot een nieuwe positiebepaling. Veel instellingen willen zich op een andere manier verhouden tot hun omgeving. Ze zoeken nieuwe allianties met derden (het aantal coproducties is opmerkelijk hoog), en er ontstaan nieuwe vitale verbindingen om zo een nieuwe actualiteit en urgentie te geven aan het aanbod. De sector heeft zich als het ware binnenste buiten gekeerd en reflecteert zelfbewust op de snelle veranderingen in de samenleving.

Het beleid van het Fonds is er ook op gericht hiervoor de ruimte te bieden, enerzijds door met beleidsarme regelingen ruim baan te bieden aan de ambitie om datgene te doen waarvan de instellingen zelf vinden dat ze er goed in zijn en anderzijds door de vier criteria van de regeling nevensgeschikt te laten zijn. Artistieke kwaliteit is daarmee niet langer een doel op zich, maar de impact die gezelschappen en ensembles met hun artistieke inspanningen willen bewerkstelligen staat centraal. We willen tenslotte dat al het mooie dat gemaakt wordt betekenis heeft voor de samenleving.

Henriëtte Post
directeur-bestuurder

MEERJARIGE ACTIVITEITEN SUBSIDIES IN CIJFERS

TOTAAL € 26.850.000

€ 25.400.000

- Dans € 5.000.000
- Muziek € 6.000.000
- Muziektheater € 2.100.000
- Theater € 10.200.000
- Festivals € 2.100.000

€ 1.450.000

- Bijdrage talentontwikkeling € 1.100.000
- Extra geld jeugd aanbod € 350.000

2013-2016

TOTAAL AANGEVRAAGD: 203
TOTAAL GEHONOREERD: 80

- Aantal gehonoreerd
- Aantal niet gehonoreerd

DANS | 20

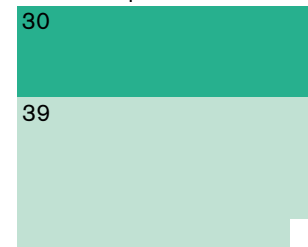
MUZIEK | 51

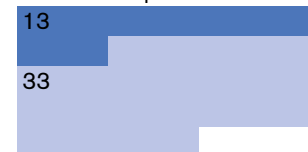
MUZIEKTHEATER | 17

THEATER | 69

FESTIVALS | 46

2017-2020

TOTAAL AANGEVRAAGD: 212
TOTAAL GEHONOREERD: 84

DANS | 28

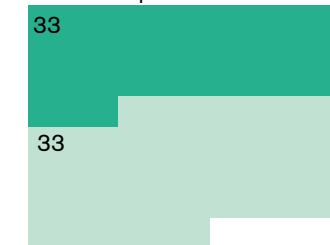
MUZIEK | 45

MUZIEKTHEATER | 21

THEATER | 66

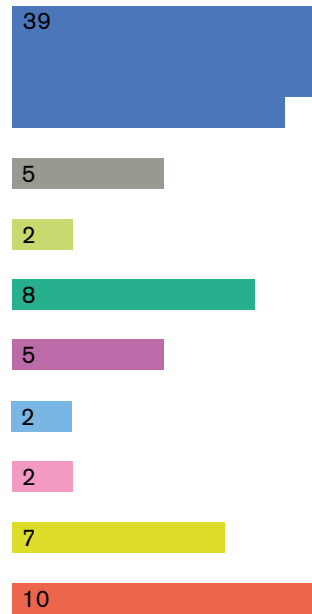
FESTIVALS | 52

HONORERINGEN 2013-2016

TOTAAL AANTAL HONORERINGEN: 80

AANTAL

%

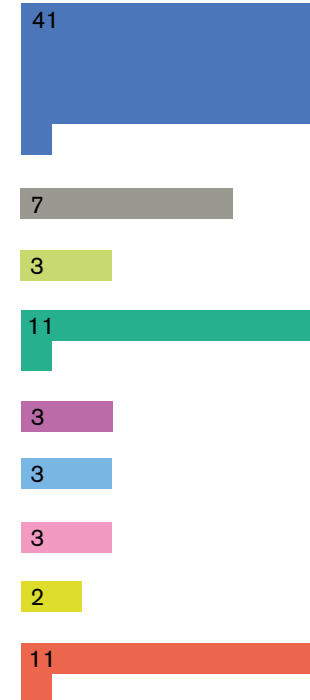

- Amsterdam
- Rotterdam
- Den Haag
- Utrecht
- Noord
- Oost
- Midden
- West
- Zuid

HONORERINGEN 2017-2020

TOTAAL AANTAL HONORERINGEN: 84

AANTAL

%

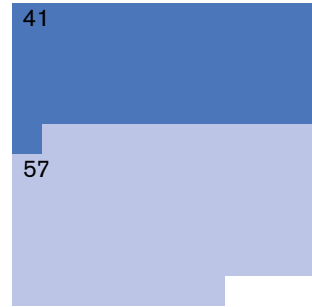
- Amsterdam
- Rotterdam
- Den Haag
- Utrecht
- Noord
- Oost
- Midden
- West
- Zuid

**GEOGRAFISCHE SPREIDING VAN AANVRAGEN EN HONORERINGEN
2017-2020**

TOTAAL AANTAL AANVRAGEN: **212**
TOTAAL AANTAL HONORERINGEN: **84**

■ Aantal toegekend
■ Aantal niet toegekend

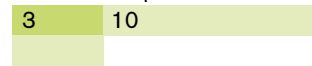
AMSTERDAM | 98

ROTTERDAM | 12

DEN HAAG | 13

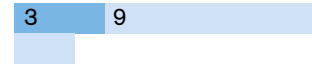
UTRECHT | 18

NOORD | 10

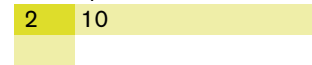
OOST | 12

MIDDEN | 7

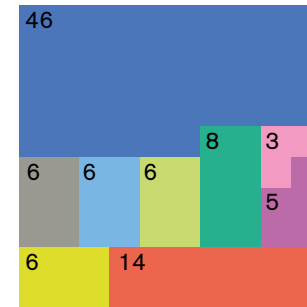
WEST | 12

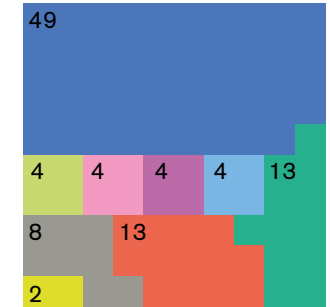
ZUID | 30

IN BEHANDELING | %

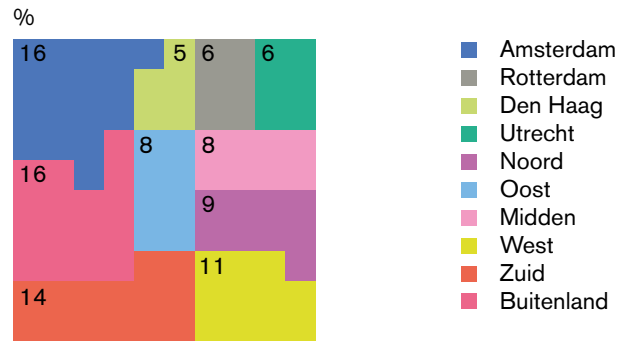

TOEGEKEND | %

- Amsterdam
- Rotterdam
- Den Haag
- Utrecht
- Noord
- Oost
- Midden
- West
- Zuid

GEOGRAFISCHE SPREIDING VOORGENOMEN SPEELBEURTEN 2017-2020 GEHONOREERDE INSTELLINGEN

SUBSIDIEHISTORIE VAN GEHONOREERDE INSTELLINGEN

HONORERINGEN 2017-2020

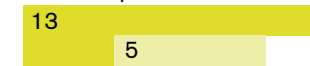
VOORHEEN MEERJARIG 2013-2016: **56**
 VOORHEEN ANDERE SUBSIDIES FPK: **28**
 TOTAAL HONORERINGEN: **84**

- Voorheen meerjarig 2013-2016
- Voorheen andere subsidies FPK

DANS | 15

MUZIEK | 18

MUZIEKTHEATER | 6

THEATER | 33

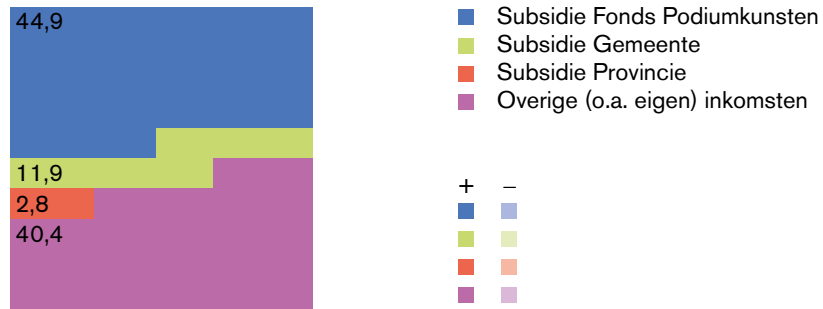

FESTIVALS | 12

**FINANCIERINGSMIX FONDS, GEMEENTEN, PROVINCIES,
BIJ GEHONOREERDE INSTELLINGEN**
TOTAAL GEVRAAGD SUBSIDIE TEN OPZICHTE VAN DE BATEN

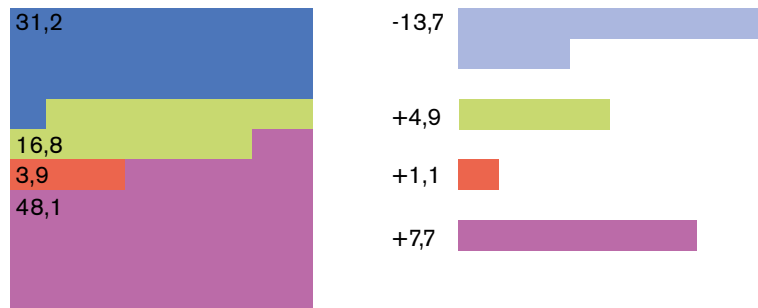
2009-2012 | %

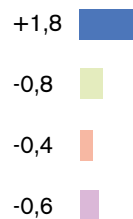
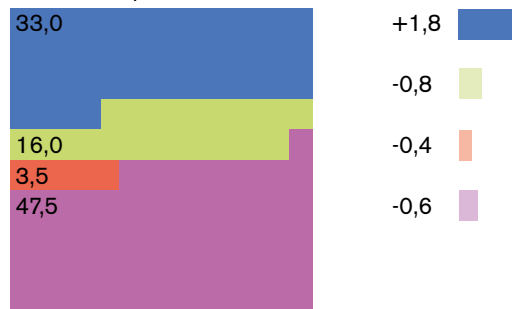
- Subsidie Fonds Podiumkunsten
- Subsidie Gemeente
- Subsidie Provincie
- Overige (o.a. eigen) inkomsten

2013-2016 | %

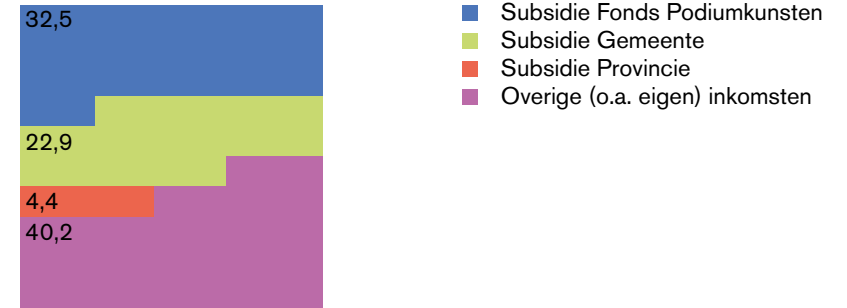

2017-2020 | %

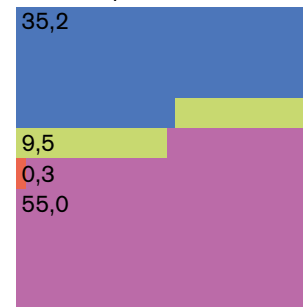
**FINANCIERINGSMIX FONDS, GEMEENTEN, PROVINCIES,
BIJ GEHONOREERDE INSTELLINGEN 2017-2020**
TOTAAL GEVRAAGD SUBSIDIE TEN OPZICHTE VAN DE TOTALE BATEN

DANS | %

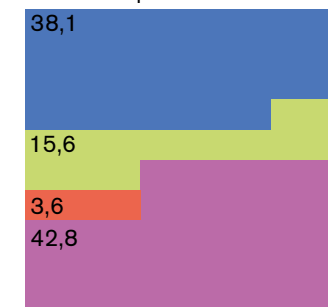

- Subsidie Fonds Podiumkunsten
- Subsidie Gemeente
- Subsidie Provincie
- Overige (o.a. eigen) inkomsten

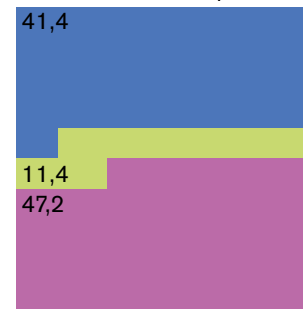
MUZIEK | %

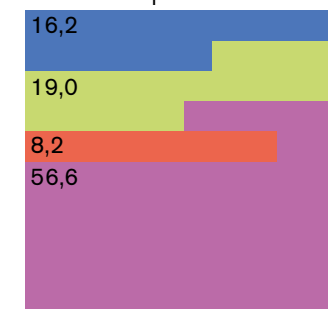
THEATER | %

MUZIEKTHEATER | %

FESTIVALS | %

VERANTWOOR DING VAN ADVIESPROCES EN BESLUIT VORMING

De ingediende aanvragen staan centraal in het beoordelingsproces. Een goed evenwicht tussen de plannen voor de toekomst en de resultaten uit het verleden is een belangrijke factor. Wat is een aanvrager van plan en hoe verhoudt dat zich tot wat hij heeft gedaan? De manier waarop een aanvrager reflecteert op en leert van zijn eigen functioneren is daarbij van belang. Ambities en wensen worden altijd beoordeeld in de context van ervaringen en resultaten uit het recente verleden. Het vermogen om verband te leggen tussen deze twee is een belangrijke indicatie waarop de commissie kan beoordelen in hoeverre de ingediende plannen realistisch zijn.

Het Fonds Podiumkunsten heeft alle in behandeling genomen aanvragen inclusief bijlagen voorgelegd aan een deskundige adviescommissie. Het Fonds heeft informatie aangeleverd over de staat van dienst van de aanvrager. Bijzonderheden en eventuele kwantitatieve analyses ter ondersteuning van de beoordeling zijn aan de adviescommissie overlegd. Daarbij ging het onder meer om analyses met betrekking tot ondernemerschap en de bijdrage die de aanvrager levert aan spreiding van het aanbod over het land.

Er zijn adviescommissies voor de disciplines dans, muziek, muziektheater, theater en voor de categorie festivals en concoursen. De adviescommissies worden gevormd door inhoudelijk deskundige adviseurs. Deze zijn door het bestuur benoemd na een voorselectie door de onafhankelijke selectieadviescommissie van het Fonds. In een aantal gevallen zijn adviseurs toegevoegd om een evenwichtige samenstelling van de commissie te waarborgen. Daarbij speelt een rol dat een adviseur geen betrokkenheid bij een ingediende aanvraag mag hebben.

Elke commissie had een onafhankelijke voorzitter van buiten de sector. De voorzitters leidden de vergaderingen en bewaakten de zorgvuldigheid van het besluitvormingsproces. Ze namen niet inhoudelijk deel aan de beraadslaging, maar waren er om de discussie te leiden en te structureren. De voorzitters zagen erop toe dat de beoordeling plaatsvond binnen de kaders van de regeling, en dan in de eerste plaats van de criteria uit de regeling en de toelichting daarop. Alle aanvragen zijn zelfstandig beoordeeld. Er is dus geen sprake van een vergelijkend onderzoek, maar van een beoordeling waarin per aanvraag wordt gekeken in welke mate deze aan de criteria voldoet. Per criterium wordt een oordeel gegeven. Daarbij is gebruikgemaakt van de in de toelichting op de regeling opgenomen waarderingen. Zo kan de

artistieke kwaliteit worden gekwalificeerd als zeer goed, goed, ruim voldoende, voldoende, zwak of onvoldoende. Achteraf is gekeken of de beoordelingen onderling consistent waren. De centrale vraag was of gedurende het hele proces dezelfde maatstaven zijn gehanteerd. Als inconsistenties werden geconstateerd, heeft dit tot aanpassing van de waardering geleid. Vervolgens zijn de aanvragen geordend aan de hand van de waarderingen. Daarbij is gebruikgemaakt van cijfers die gekoppeld zijn aan de waardering per criterium.

De adviescommissies werden ondersteund door de secretarissen en andere leden van het Fondsbureau. Zij zagen erop toe dat de adviescommissies alle benodigde informatie kregen en ondersteunden de voorzitters. Om te waarborgen dat criteria op de juiste wijze en eenduidig werden geïnterpreteerd, is een gesystematiseerde werkwijze gehanteerd. Dit biedt de zekerheid dat de beoordeling van aanvragen op consequente en vergelijkbare wijze plaatsvindt. Er is door het Fonds uitdrukkelijk op toegezien dat bij de voorbereiding en besluitvorming niemand invloed kon hebben die een persoonlijk belang heeft bij de uitkomsten.

Het adviesproces vond op afstand van de bestuurder van het Fonds plaats. Deze was dus niet aanwezig bij vergaderingen. Het adviesproces is afgesloten met een bijeenkomst waarin de bestuurder met alle voorzitters heeft gesproken over het proces. Tijdens deze bijeenkomst hebben de voorzitters bevestigd dat het proces zorgvuldig en volgens de afspraken is verlopen. De uitkomsten van de vergaderingen zijn vervolgens door de bestuurder bestudeerd en gecontroleerd op consistentie, motivering en zorgvuldige totstandkoming. Op deze wijze is vastgesteld dat de adviezen een goede basis vormen voor de besluiten van het Fonds.

CRITERIA

Artistieke kwaliteit (producerende instellingen en festivals)

Bij het formuleren van een oordeel op kwaliteit is steeds onderscheid gemaakt tussen de artistieke kwaliteit van de voorstellingen of concerten in de afgelopen periode (het retrospectief) en de te verwachten kwaliteit van de voorstellingen en concerten in de subsidieperiode zoals beschreven in de aanvraag (het prospectief). Als er een verschil was tussen deze twee oordelen, heeft de commissie een eindoordeel geformuleerd op basis van de bevindingen over het retro- en prospectief. Daarbij was het uitgangspunt dat beide oordelen even zwaar wogen.

Bij het beoordelen van de kwaliteit in de afgelopen periode (retrospectief) is steeds onderscheid gemaakt tussen aanvragers die in de periode 2013-2016 een meerjarig subsidie hadden van het Fonds Podiumkunsten of van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en overige aanvragers. De eerste groep is intensief gevolgd door het Fonds of door de Raad voor Cultuur in het kader van de monitoring van de lopende subsidierelatie. Daarbij hebben aan het Fonds verbonden adviseurs voorstellingsbezoeken afgelegd, waarvan zij verslagen hebben gemaakt. Deze verslagen stonden ter beschikking van de adviescommissies en hebben als basis gediend voor het oordeel over de kwaliteit van de activiteiten in de afgelopen subsidieperiode. Bij de tweede groep is het oordeel over de artistieke kwaliteit primair gebaseerd op het door de aanvrager ingezonden materiaal (live-registraties, trailers, et cetera). In beide gevallen is aanvullend gebruikgemaakt van de eigen deskundigheid van commissieleden, die zij onder meer door concert- of voorstellingsbezoek hebben ontwikkeld.

Bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten (festivals)

Dit criterium is alleen van toepassing op festivals en heeft betrekking op de bijdrage aan de ontwikkeling van het podiumkunstenaanbod. Om tot een oordeel te komen is gekeken in hoeverre er in de afgelopen periode een dergelijke bijdrage is geleverd en of de voorgelegde plannen aanleiding geven om een bijdrage in de toekomst te verwachten. De plannen staan centraal bij de beoordeling.

Ondernemerschap (producerende instellingen en festivals)

Bij de beoordeling van het ondernemerschap in het kader van de meerjarige regeling hanteert het Fonds een afstandelijke benadering. De beoordeling richt zich primair op de vraag of de aanvrager zich bewust is van de verschillende aspecten van het ondernemerschap, of de gemaakte keuzes logisch en samenhangend zijn en of aannemelijk is dat de beoogde resultaten worden gehaald. Daarbij wordt ook gekeken naar het getoonde ondernemerschap in het verleden (vooral in de periode 1 januari 2013 tot en met het moment van adviseren). Het verleden is niet apart beoordeeld, maar gaf een kader voor de beoordeling.

Bij het beoordelen van het ondernemerschap lag de nadruk op twee aspecten:

- A Bedrijfsvoering en financiering van de activiteiten: is de aanvrager financieel gezond? Hoe ontwikkelen inkomsten en uitgaven zich? Welke risico's loopt een aanvrager en hoe gaat hij daarmee om?
- B Publieksbenadering: kent de aanvrager zijn publiek? Is het aannemelijk dat hij dat publiek zal weten te bereiken met de voorgenomen activiteiten?

Uitgangspunt is dat een aanvrager over de hele linie een helder en samenhangend verhaal moet hebben om de waardering 'goed' te krijgen. De waardering 'zeer goed' wordt alleen gegeven als de aanvrager op meerdere punten buitengewoon goed presteert.

Pluriformiteit (producerende instellingen en festivals)

Het oordeel over de pluriformiteit is een inhoudelijk oordeel. Uitgangspunt is steeds hoe het publiek naar het aanbod kijkt. Het gaat dus om voor het publiek relevante verschillen, niet om verschillen die kenners zien. Bij het beoordelen van de bijdrage aan de pluriformiteit is bij alle disciplines onderscheid gemaakt tussen soorten aanbod. Daarbij is steeds een beperkt aantal categorieën gehanteerd. Bijvoorbeeld 'jeugd aanbod' (deze categorie is gebruikt bij alle disciplines) of 'teksttheater' (bij theater). De categorieën uit de verschillende disciplines hebben ook als vertrekpunt gediend voor de festivals. Alle aanvragers zijn binnen deze indeling geplaatst op basis van het aanbod dat zij maken of tonen. Als een bepaald aanbod slechts beperkt in de vrije sector of in de Basisinfrastructuur voorkomt, leveren de betreffende aanvragen sowieso een bijdrage aan de pluriformiteit. Voor andere aanvragen geldt dit niet. Vervolgens is gekeken of een aanvrager zich anderszins onderscheidt van andere instellingen in zijn genre of discipline. Dit kan tot een hogere waardering leiden.

Geografische spreiding (producerende instellingen)

Voor het beoordelen van de geografische spreiding zijn twee aspecten bekeken: de plaats van waaruit de activiteiten worden georganiseerd (de standplaats) en de spreiding van de uitvoeringen van een aanvrager. Beide aspecten worden samengenomen in de waardering. Bij de spreiding van de uitvoeringen is zowel gekeken naar de realisatie in de periode 2013-2015 als naar de toekomst.

Dit geldt voor alle aanvragers, ongeacht of ze op dit moment gesubsidieerd zijn of niet. Er is onderscheid gemaakt tussen uitvoeringen in Amsterdam en in de rest van het land. De reden hiervoor is dat het aanbod in Amsterdam een veelvoud is van het aanbod buiten Amsterdam. Het geven van voorstellingen of concerten in Amsterdam draagt dus niet bij aan spreiding. Er wordt gekeken naar de verdeling van uitvoeringen over de vijf regio's (Noord, Oost, Zuid, West, Midden) plus de steden Rotterdam, Utrecht en Den Haag. Naarmate de spreiding over het land gelijkmatiger is, is de waardering hoger. Daarbij wordt niet gekeken naar het aantal uitvoeringen (in absolute cijfers), maar naar het aandeel van de aanvrager in de totale output in een bepaalde regio.

Verder wordt gekeken naar de plaats van waaruit de aanvrager zijn activiteiten vormgeeft: de standplaats. Voorwaarde om van een standplaats te kunnen spreken is dat een aanvrager zijn activiteiten zowel voorbereidt als presenteert in de betreffende plaats. Er moet dus sprake zijn van een duidelijke verbinding met de omgeving. Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag (de zogeheten G4), Eindhoven, Groningen, Arnhem, Enschede en Maastricht (de zogeheten G9, minus de G4) en de rest van het land. Aanvullend is specifiek gekeken in hoeverre er sprake is van de aanwezigheid van andere, structureel gesubsidieerde aanbieders in de provincie.

Geografische spreiding (festivals)

Voor het beoordelen van de spreiding is bij festivals gekeken naar de plaats waar een festival plaatsvindt. Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag (de G4) en de rest van het land. Aanvullend is specifiek gekeken in hoeverre een festival plaatsvindt op een plek waar nagenoeg geen ander gesubsidieerd aanbod is.

Financiële bijdrage van provincie of gemeente (festivals)

Vertrekpunt hierbij is het in de aanvraag opgenomen bedrag dat is gevraagd aan lokale of provinciale overheden. Dit bedrag is vergeleken met de bijdrage in de periode 2013-2015. Een aanvrager kreeg de waardering 'zeer goed' als een bijdrage ten minste 300.000 euro of ten minste 30 procent van de totale lasten bedraagt. Bij een bijdrage van ten minste 30.000 euro is de waardering 'ruim voldoende' gegeven, mits die daarnaast ten minste 10 procent van de totale lasten betreft. In overige gevallen is de bijdrage als 'neutraal' aangemerkt.

Rangorde (producerende instellingen en festivals)

De aanvragen zijn op basis van de toegekende waardering op alle criteria in drie categorieën onderverdeeld:

- a honoreren;
- b honoreren voor zover het budget dat toelaat;
- c niet honoreren.

Als instellingen gelijk eindigden en een nadere ordening noodzakelijk was, is door alle commissies een rangorde aangebracht op basis van de pluriformiteit. Daarbij was in de eerste plaats de hoogte van de waardering van de pluriformiteit bij de oorspronkelijke beoordeling leidend (bijdrage aan de pluriformiteit in het geheel van de sector). Indien nodig ging de commissie vervolgens over tot een beoordeling van de mate waarin de betreffende aanvrager zich onderscheidde van de te honoreren aanvragers. Dit geldt niet voor instellingen die op basis van hun score direct voor subsidie in aanmerking komen, en evenmin voor instellingen waarvan bij voorbaat duidelijk is dat ze niet voor subsidie in aanmerking komen. De grens tussen a (honeren) en b (honeren voor zover het budget dat toelaat) is steeds getrokken boven de instelling die niet geheel kan worden gehonoreerd vanwege ontbreken van budget. In alle disciplines is er dus sprake van een a-categorie die geheel wordt gehonoreerd, een b-categorie die in beginsel wel voor subsidie in aanmerking komt, maar gelet op het budget niet kan worden gehonoreerd, en een c-categorie waarvan de waardering zo laag ligt dat de aanvraag ook bij voldoende budget wordt afgewezen. De eerste aanvraag in de b-categorie wordt gedeeltelijk gehonoreerd tot het budget op is. De aanvragen daaronder worden afgewezen vanwege het ontbreken van budget.

Talentontwikkeling

Voor de gehonoreerde aanvragen in de disciplines dans, muziek, muziektheater en theater was in totaal 1,1 miljoen beschikbaar voor een bijdrage in talentontwikkeling. De besluitvorming over de aanvragers is in twee stappen verlopen. Eerst gaf de commissie van de betreffende discipline een advies over de bijdrage talentontwikkeling. Daarbij is vooral gekeken naar de artistieke kwaliteit en de bijdrage aan de pluriformiteit. Relevante vragen waren: is duidelijk hoe makers worden geselecteerd? Is de kwaliteit van de activiteiten goed? Leveren de activiteiten een voldoende bijdrage aan het zelfstandig makerschap van de betrokkenen? Gaan de activiteiten naar verwachting een zinvolle bijdrage leveren aan de pluriformiteit van het podiumkunstenlandschap?

Omdat voor de bijdrage talentontwikkeling één integraal budget beschikbaar was voor de vier disciplines, is vervolgens een keuze gemaakt uit de aanvragen met een positief advies voor de bijdrage talentontwikkeling. Hiervoor is een afzonderlijke commissie samengesteld, waarin elke discipline-commissie met een adviseur was vertegenwoordigd. Deze commissie heeft op basis van de adviezen van de discipline-commissies een nadere keuze gemaakt. Daarbij is opnieuw gekeken naar de artistieke kwaliteit van de plannen en de mate waarin deze bijdragen aan de pluriformiteit van het podiumkunstenlandschap in Nederland. Daarnaast achtte de commissie het van belang dat de maker zelf centraal staat in de plannen. Gekeken is in hoeverre de activiteiten konden bijdragen aan doorstroming naar een zelfstandige beroepspraktijk. Tot slot is rekening gehouden met de aanwezigheid van voorzieningen op het gebied van talentontwikkeling in de Basisinfrastructuur, zoals productiehuizen en producerende instellingen die op dit gebied een spilfunctie vervullen. Uiteindelijk ontvangen veertien aanvragers een bijdrage talentontwikkeling. Het gaat om vijf instellingen op gebied van theater, drie muziek-, drie muziektheater- en drie dansinstellingen. In een aantal gevallen heeft de commissie een aangepast subsidiebedrag geadviseerd omdat niet alle activiteiten uit de aanvraag als subsidiabel werden beoordeeld of omdat de opgevoerde kosten uit de pas liepen met vergelijkbare aanvragen voor deze bijdrage. De overige aanvragen die van de disciplinecommissie een positief advies hebben gekregen, worden niet gehonoreerd.

SUBS
DAN

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

DANS

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

DANS

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

DANS

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Another Kind of Blue		237.500,00	237.500,00
Backbone		155.400,00	129.500,00
Club Guy & Roni	514.700,00	678.600,00	662.630,00
Conny Janssen Danst	488.100,00	586.800,00	576.130,00
Dansmakers Amsterdam		185.000,00	0,00
Danstheater Aya	485.000,00	562.000,00	0,00
De Dansers		200.000,00	229.167,00
De Dutch Don't Dance Division		166.200,00	0,00
De Stilte	391.100,00	582.000,00	514.167,00
DOX		325.000,00	0,00
GOTRA		177.000,00	0,00
Het Internationaal Danstheater		527.500,00	0,00
ICKamsterdam	754.550,00	702.960,00	585.800,00
ISH	544.400,00	621.000,00	633.797,00
Jens van Daele's Burning Bridges		133.750,00	133.750,00
Korzo	180.650,00	557.500,00	0,00
LeineRoebana	312.900,00	448.800,00	0,00
Lonneke van Leth Producties		272.500,00	0,00
Maas theater en dans	383.300,00	390.000,00	156.617,00
NBprojects	291.000,00	448.440,00	373.700,00
Panama Pictures		200.000,00	200.000,00
plan-d		240.000,00	229.167,00
Project Sally	148.600,00	430.800,00	424.967,00
T.R.A.S.H.	125.200,00	129.500,00	0,00
United Cowboys		135.000,00	0,00
Veem House voor Performance	78.200,00	271.300,00	0,00
Vloeistof		165.455,00	0,00
WArd/waRD	300.400,00	359.500,00	359.500,00

TOTAAL

aangevraagd ¹	€ 54.912.226	toegekend budget ¹ budget is 2x overtekend	€ 26.849.994
aantal aanvragen	212		
waarvan nieuw ²	132		
positief beoordeeld	149	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	70%
aantal gehonoreerd	84	druk op het budget ³	44%
waarvan nieuw	28	doorstroming ⁴	33%

DANS

aangevraagd ¹	€ 8.798.850	toegekend budget ¹ budget is 1,6x overtekend	€ 5.446.392
aantal aanvragen	28		
waarvan nieuw ²	14		
positief beoordeeld	18	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	64%
aantal gehonoreerd	15	druk op het budget ³	17%
waarvan nieuw	6	doorstroming ⁴	40%

- 1 het toegekend budget is inclusief bijdragen voor talentontwikkeling en jeugd; het aangevraagde budget inclusief talentontwikkeling maar exclusief jeugd
- 2 aantal aanvragen dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving van het Fonds
- 3 percentage positief beoordeelden dat niet gehonoreerd is (geeft de druk op het budget aan)
- 4 percentage gehonoreerden dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving (geeft de doorstroming aan)

INLEIDING

De Nederlandse danssector is vitaal en bijzonder divers. Het repertoire van de vier grote gezelschappen in de Basisinfrastructuur (BIS) bestaat vooral uit ballet en academisch-moderne dans. Daarnaast is er een rijk-geschakeerd aanbod aan stijlen en genres, dat ook in het buitenland op de nodige belangstelling mag rekenen. De pluriformiteit van het dansbestel is mede het gevolg van de prioriteit die het Fonds Podiumkunsten in de afgelopen periode heeft gegeven aan de subsidiëring van kleine en middelgrote dansinstellingen. Deze organisaties zijn van grote waarde voor de ontwikkeling en de dynamiek binnen de dans. De belangstelling voor Nederlandse dans neemt toe. Dit is deels toe te schrijven aan de populariteit van dans-programma's op televisie en het grootschalige commerciële aanbod. Daarnaast draagt de kwaliteit van gesubsidieerde dansgezelschappen sterk bij aan een levendig dansklimaat en de waardering door een breed publiek. De samenwerking tussen gezelschappen in de BIS en instellingen die door het Fonds worden ondersteund, speelt hierbij een grote rol. Deze vitale verbindingen zorgen voor innovatie en publiek dat soms voor het eerst met dans of alternatieve dansgenres in aanraking komt. 'Narnia', een coproductie van Nationale Opera & Ballet en urban-dansgezelschap ISH is hier een goed voorbeeld van.

De danssector heeft in tijden van bezuinigingen veerkracht getoond, maar de gevolgen van de krappere budgetten zijn merkbaar. Zowel aan de aanbodzijde als bij de podia staat de programmering van een volwaardig dansaanbod onder druk. Toch slaagt dans erin om zich landelijk te profileren. Dit is grotendeels te danken aan de ondernemende, publieks-gerichte houding van veel gezelschappen.

Aanvragen en toekenningen in het kort

Vier jaar geleden stond de aanvraagprocedure van de meerjarige activiteitenregeling in het teken van de bezuinigingen. Het dansbudget daalde met 30 procent, van bijna 7 miljoen naar 4,8 miljoen euro per jaar. Deze daling was minder groot dan in andere disciplines. Hiermee beoogden we enige verlichting te bieden aan het grote aantal instellingen dat naar verwachting uit de BIS naar het Fonds zou overkomen. In de praktijk viel de druk vanuit de BIS mee omdat een aantal grote instellingen geen aanvraag indiende. Daardoor was er voldoende budget om veertien van de twintig ingediende aanvragen te honoreren.

Voor de periode 2017-2020 bedraagt het budget voor dans 5 miljoen euro per jaar. Het Fonds houdt dit bewust op peil, mede vanwege het geringe aandeel van dansgezelschappen in de BIS en de beperkte pluriformiteit ervan. Het Fonds heeft als taak de geografische spreiding en de pluriformiteit van het aanbod te stimuleren. Onder pluriformiteit verstaan we ook aandacht voor jeugddans, doorstroming van nieuwe makers en talentontwikkeling.

Tien dansinstellingen vragen voor het eerst meerjarig subsidie aan. Mede hierdoor is het totaal aantal aanvragen relatief veel hoger dan vier jaar geleden. Het budget is bijna twee keer overvraagd. Vier nieuwe aanvragers krijgen een plek in de meerjarige regeling: Another Kind of Blue, Backbone, Jens van Daele's Burning Bridges en Panama Pictures. Op het gebied van jeugddans zijn acht aanvragen ingediend. Daarvan worden er zes gehonoreerd. Hierdoor blijft dit genre sterk vertegenwoordigd binnen het dansaanbod. Dit vormt een waardevolle aanvulling op de BIS waarin slechts één instelling deze functie vervult.

Twee van de 28 aanvragers hebben ook een aanvraag ingediend bij het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW). Korzo ambieert een plek in de BIS als productiehuis. Maas, dat bij het Fonds een aanvraag indiende voor jeugddansactiviteiten, heeft bij OCW aangevraagd voor de functie jeugdtheater. DOX, dat in de huidige periode voor een deel van de activiteiten structurele ondersteuning ontvangt van het Fonds voor Cultuurparticipatie, diende eveneens een aanvraag in. In totaal zijn de aanvragen van vijftien instellingen gehonoreerd. Deze vormen een divers palet aan vooral kleine en middelgrote gezelschappen. Er is een goede balans tussen dansmakers met een korte en een lange staat van dienst.

De belangrijkste veranderingen

Naast negen al meerjarig gesubsidieerde instellingen (ISH, Conny Janssen Danst, De Stilte, NB-projects, Club Guy & Roni, Project Sally, ICK, WArD/waRD en Maas) biedt de meerjarige activiteitenregeling vanaf 2017 ruimte aan zes nieuwe instellingen. Deze deden in de afgelopen jaren met succes een beroep op de regeling productiesubsidies. Ze hebben zich met hun voorstellingen krachtig gemanifesteerd. Het zijn deels nieuwe makers, die laten zien dat de huidige infrastructuur op het gebied van (geïntegreerde) talentontwikkeling onverminderd kansen biedt voor doorstroming. Tegelijkertijd is de groep representatief voor veranderingen in het aanbod en de toegankelijkheid van dans voor een meer divers publiek. Het valt op dat het in een aantal gevallen gaat om choreografen die met bijzondere mengvormen werken. Deze makers vermengen moderne dans met hiphop, circus-kunst, teksttoneel en technologie.

Met de instroom van nieuwe instellingen verdwijnt een vijftal instellingen uit de meerjarige regeling (LeineRoebana, Korzo, Het Veem, Danstheater Aya en Trash). De redenen hiervoor verschillen per gezelschap. De mindere beoordeling van deze instellingen komt grotendeels voort uit een combinatie van afnemende artistieke betekenis en matig ondernemerschap.

Artistieke kwaliteit

De commissie heeft veel waardering voor het hoge artistieke niveau in de danssector. Van de 28 aanvragende instellingen krijgen 24 een positieve beoordeling op het criterium artistieke kwaliteit. Vier jaar geleden zagen we al een ontwikkeling van voorstellingen waarin de nadruk ligt op een meer introverte, intellectuele beleving, naar werk dat zich meer richt op het publiek en maatschappelijke thema's. De commissie vindt het positief dat deze artistieke ontwikkeling heeft doorgezet. Een groot deel van de gezelschappen dat voor 2017-2020 heeft aangevraagd, richt zich op het produceren van voorstellingen waarbij een theatrale ervaring wordt geboden die op meerdere niveaus kan worden genoten. Ook beoogt dans vaker de verbinding aan te gaan met de belevingswereld van de toeschouwer.

Bij deze toegenomen publieksgerichtheid spelen zowel meer samenwerking met andere disciplines als meer aandacht voor de vormgeving van voorstellingen een rol. Daarnaast constateert de commissie dat urban-dansstijlen, zoals streetdance en hiphop, steeds vaker deel uitmaken van het idioom van de hedendaagse moderne dans. Ook worden ze ingezet puur vanwege de theatrale zeggingskracht (bijvoorbeeld door ISH en Backbone). Dit gebeurt steeds meer in persoonlijke verhalen van makers met een cultureel diverse achtergrond. Hierdoor groeit de maatschappelijke betekenis van hun werk en bereiken zij nieuwe publieksgroepen die zich herkennen in de thematiek van de voorstellingen.

Opvallend is ook de stijging van het aantal coproducties. Sinds de bezuinigingen van 2013 is dit aantal sterk toegenomen. Dit is deels toe te schrijven aan de wens van makers om interdisciplinair te werken. In veel gevallen hangt het ook samen met de noodzaak om bij het produceren van voorstellingen een brede financieringsmix te realiseren. Hoewel de commissie deze ontwikkeling begrijpelijk en waardevol vindt, ook omdat er een toenemend publieksbewustzijn uit spreekt, merkt zij op dat in veel plannen de artistieke noodzaak om te coproduceren niet altijd even goed onderbouwd is. Dit maakt gezelschappen minder onderscheidend en de beoordeling van afzonderlijke plannen complex.

Pluriformiteit

Het Fonds zet in op een pluriform danslandschap, in aanvulling op de BIS met vier grote gezelschappen voor overwegend klassiek ballet en moderne dans. Uitgangspunt bij de beoordeling van de aanvragen voor 2017-2020 was om zoveel mogelijk recht te doen aan de veelvormigheid van de danskunst.

Acht van de vijftien gehonoreerde aanvragen zijn afkomstig van instellingen die zich richten op het genre hedendaags/modern/conceptueel. Deze categorie is in wezen een samenvoeging van op zichzelf staande genres met verschillende verschijningsvormen. Deze verscheidenheid komt voort uit de uiteenlopende visies op het bewegende lichaam binnen het genre moderne dans. Gezelschappen als NB-projects, Club Guy & Roni en WArd/waRD verkennen vaak de grenzen van de discipline. In hun eigenzinnige werk gaan ze spannende verbindingen aan met performance, beeldende kunst, film en theater.

Ook de zes gehonoreerde instellingen voor jeugddans geven op heel verschillende wijze betekenis aan dans. Dat zij met uiteenlopende dansstijlen doelgroepen van 4+ tot jongvolwassenen bereiken, tekent de diversiteit van het aanbod in Nederland. Jeugddans is hierdoor breed vertegenwoordigd in de meerjarige regeling.

Samenvattend: de instellingen die vanaf 2017 deel uitmaken van de meerjarige regeling vertonen een grote variatie. De toegenomen maatschappelijke verbinding in het werk en de herkenbaarheid van de makers en gezelschappen bieden volgens de commissie nieuwe mogelijkheden voor podia om verschillende doelgroepen voor dit aanbod te interesseren.

Ondernemerschap

Podiumkunstinstanties beseffen steeds beter dat goed ondernemerschap een integraal onderdeel is van een succesvolle productiepraktijk. Maar liefst 21 van alle ingediende aanvragen wordt op dit criterium positief beoordeeld. Van de vijftien gehonoreerde instanties wordt in acht gevallen het ondernemerschap als 'goed' tot 'zeer goed' gewaardeerd. Deze gezelschappen geven blijk van zowel een sterke artistieke visie als een goed doordachte bedrijfsvoering. Ze zijn vanzelfsprekend gericht op het bereiken van publiek en beheersen ondernemingsrisico's goed.

Hoewel de marketinginspanningen niet in alle gevallen gelijke tred houden met de creativiteit die uit de artistieke plannen spreekt, ziet de commissie ook op dit gebied een positieve ontwikkeling richting onderscheidende activiteiten en uitingen. Sociale media spelen hierbij vaak een belangrijke rol. Ook constateert de commissie dat makers zich in de thematiek van voorstellingen vaker richten op hun omgeving.

De productie en verkoop van dansvoorstellingen gebeurt meestal in eigen beheer of via een gespecialiseerd impresariaat of productiebureau. Gevestigde namen zijn daarbij doorgaans in het voordeel, aangezien deze in de loop der jaren de nodige expertise en een sterk netwerk van afnemers hebben kunnen opbouwen. Makers met een kortere staat van dienst hebben meer moeite om hun werk landelijk af te zetten. Toch zien we hier dat instanties steeds vaker zelf de regie nemen voor de verkoop van hun voorstellingen en persoonlijke relaties opbouwen met theaters. Dit heeft tot gevolg dat deze zich vaak voor een langere periode committeren aan een gezelschap.

Geografische spreiding

In tegenstelling tot de BIS-instellingen, op één na gevestigd in de Randstad, zijn de dansinstellingen die de komende jaren door het Fonds worden gesubsidieerd, verspreid over Nederland. Behalve in de vier grote steden zijn ze gevestigd in Groningen, Arnhem, Den Bosch, Breda en Maastricht. Het merendeel van de gezelschappen is stevig ingebed binnen de culturele infrastructuur van zijn standplaats en maakt daarnaast uitgebreide landelijke tournees. Hierdoor is er een evenwichtig aanbod voor veel dansliefhebbers door het hele land.

Veel gehonoreerde instanties maken goed gebruik van de mogelijkheden die dans biedt om in het buitenland actief te zijn. Gezelschappen als De Stilte, Club Guy & Roni en WArD/waRD hebben een stevig internationaal afzetgebied en treden op toonaangevende podia en festivals op. Twee andere opvallende namen zijn ICK en Another Kind of Blue. ICK deelt de artistieke directie met het Ballet National de Marseille, wat goede mogelijkheden biedt voor internationale samenwerking. Het jonge gezelschap Another Kind of Blue is er met behulp van het televisieprogramma America's Got Talent in geslaagd om zelfstandig tournees in de Verenigde Staten te realiseren.

Talentontwikkeling

Naast de subsidieregeling nieuwe makers bieden de meerjarige activiteitensubsidies van het Fonds ruimte voor geïntegreerde talentontwikkeling. Hierbij nemen producerende instellingen de verantwoordelijkheid op zich voor talentontwikkeling en doorstroming, vanwege het deels wegvallen van de productiehuizen. Deze aanpak is succesvol gebleken. Gezelschappen als ISH en Conny Janssen Danst blijken in staat om naast het produceren van voorstellingen zorg te dragen voor de aanwas van nieuwe makers en daarmee de ontwikkeling van de sector te stimuleren. Uit de aanvragen voor 2017-2020 blijkt dat gezelschappen naast hun reguliere productiepraktijk steeds vaker invulling willen geven aan de begeleiding en coaching van zowel scheppend als uitvoerend talent. Bij negen gehonoreerde aanvragen was er een verzoek om een bijdrage op het gebied van talentontwikkeling. Vanwege het beperkte budget, dat evenredig is verdeeld over de verschillende disciplines, konden alleen de aanvragen van Club Guy & Roni, Conny Janssen Danst en ISH worden gehonoreerd.

ADVIES COMMISSIE

ELMA DRAYER (VOORZITTER)

MARIEKE VAN WAMEL

ZEYNEP GÜNDÜZ

HANS BLIK

LIESBETH WILDSCHUT

WULAN DUMATUBUN

JASPER WECK

OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES BUDGET ONTOEREIKEND

Totaal budget dans (in euro's, per jaar)	5.446.392
Totaal gehonoreerde aanvragen (in euro's, per jaar)	5.289.775
Resterend budget (in euro's)	156.617

Naam-aanvrager	Aangevraagd per jaar	Toegekend per jaar
	2017-2020	2017-2020
Maas theater en dans	390.000,00	156.617,00
Korzo	557.500,00	0,00
Danstheater Aya	562.000,00	0,00
DOX	325.000,00	0,00

SUBS

MUZIE

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

MUZIEK

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

MUZIEK

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

MUZIEK

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Amstel Quartet		95.000,00	0,00
Amsterdam Klezmer Band	192.650,00	196.800,00	196.800,00
Amsterdam Sinfonietta	598.700,00	675.300,00	635.300,00
Apollo Ensemble		115.000,00	0,00
Artvark Saxophone Quartet		95.000,00	95.000,00
Asko Schönberg	670.950,00	685.200,00	571.000,00
Barokopera Amsterdam		284.400,00	0,00
Brokken	121.000,00	155.500,00	151.500,00
Calefax	255.500,00	424.000,00	263.500,00
Cappella Amsterdam	498.600,00	571.670,00	0,00
Cappella Pratensis		110.000,00	0,00
Cello8ctet Amsterdam		259.400,00	0,00
Combattimento		116.300,00	0,00
De Coöperatie		98.400,00	0,00
De Ereprijs		157.080,00	0,00
De Kift	234.200,00	229.200,00	0,00
De Nederlandse Bachvereniging	556.400,00	570.600,00	520.600,00
De Staat		282.500,00	236.200,00
Doek	130.200,00	100.000,00	0,00
Five Great Guitars		224.500,00	0,00
Holland Baroque	280.000,00	430.000,00	400.000,00
Insomnio		152.800,00	0,00
Instant Composers Pool	146.000,00	176.200,00	164.200,00
Jazz in Motion		159.500,00	0,00
Jazz Orchestra of the Concertgebouw		409.100,00	0,00
LUDWIG		329.500,00	0,00
Marmoucha		156.200,00	0,00
Martin Fondse Music		142.600,00	0,00
Matangi Quartet		103.000,00	0,00
Música Temprana		187.000,00	0,00
Nederlands Blazers Ensemble	842.900,00	769.200,00	769.200,00
Nederlands Kamerkoor	636.200,00	806.800,00	798.800,00
New European Ensemble		223.700,00	203.700,00
Oorkaan	491.900,00	495.600,00	524.767,00
Orkest van de Achttiende Eeuw	312.900,00	415.000,00	415.000,00
Paul van Kemenade		109.000,00	0,00
Ragazze Quartet		198.200,00	97.000,00
Slagwerk Den Haag	228.900,00	445.250,00	298.600,00
Strijbos & Van Rijswijk		95.000,00	10.800,00
Tam Tam Productions		184.400,00	0,00

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Tango Extrema		131.500,00	0,00
The Amsterdam Baroque Orchestra and Choir		455.020,00	0,00
Tomoko Mukaiyama Tonality	147.850,00	217.200,00	0,00
Wishful Singing		105.200,00	0,00

TOTAAL

aangevraagd ¹	€ 54.912.226	toegekend budget ¹ budget is 2x overtekend	€ 26.849.994
aantal aanvragen	212		
waarvan nieuw ²	132		
positief beoordeeld	149	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	70%
aantal gehonoreerd	84	druk op het budget ³	44%
waarvan nieuw	28	doorstroming ⁴	33%

MUZIEK

aangevraagd ¹	€ 12.493.220	toegekend budget ¹ budget is 2x overtekend	€ 6.351.967
aantal aanvragen	45		
waarvan nieuw ²	28		
positief beoordeeld	29	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	64%
aantal gehonoreerd	18	druk op het budget ³	38%
waarvan nieuw	5	doorstroming ⁴	28%

- 1 het toegekend budget is inclusief bijdragen voor talentontwikkeling en jeugd; het aangevraagde budget inclusief talentontwikkeling maar exclusief jeugd
- 2 aantal aanvragen dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving van het Fonds
- 3 percentage positief beoordeelden dat niet gehonoreerd is (geeft de druk op het budget aan)
- 4 percentage gehonoreerden dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving (geeft de doorstroming aan)

INLEIDING

Uit de plannen en begrotingen van de aanvragers valt op te maken dat het muzieklandschap in Nederland net als vier jaar geleden bijzonder pluriform is. Vergeleken met andere disciplines is muziek minder afhankelijk van subsidies. Veel musici werken vanuit verschillende genres samen aan nieuwe muziekuitingen. Ze werken daarbij in wisselende samenstellingen en gaan veelvuldig verbindingen aan met theater- of dansgezelschappen. De aanvragen voor de regeling meerjarige activiteitensubsidies vertonen een sterke toename van het aantal coproducties binnen deze discipline. Een voorbeeld is Slagwerk Den Haag, dat al geruime tijd intensief samenwerkt met dansgezelschap Club Guy & Roni. Zowel musici als dansers zijn in een vroeg stadium betrokken bij de totstandkoming van de voorstellingen. Aan de andere kant zijn er ook ensembles die een groot publiek aan zich weten te binden met een traditionelere speelpraktijk. Deze ensembles kenmerken zich vaak door een hoge uitvoeringskwaliteit die in veel gevallen is gebaseerd op historisch-wetenschappelijk onderzoek.

Het lukt nog maar een enkele organisatie om langdurige relaties met podia door het hele land te onderhouden. Dit is zorgelijk, want ook in de afgelopen periode was er geen goede balans tussen aanbod en afname. Hierdoor bleef de geografische spreiding bij de meeste meerjarig gesubsidieerde organisaties achter bij de voornemens. Wel hebben deze ensembles hun prestatieafspraken voor het minimale aantal concerten ruimschoots gehaald. Er is zelfs sprake van overprestatie: vaak zijn er meer producties gerealiseerd dan voorgenomen. Dit vergt een enorme inzet van de musici die de programma's voorbereiden en uitvoeren. Bovendien betekent dit voor de bedrijfsvoering dat de kosten hoger uitvallen. Sommige organisaties vragen een significant hoger subsidiebedrag aan om hun werkgeverschap te verbeteren en gages voor musici te verhogen. Het Fonds Podiumkunsten waardeert dit streven naar goed werkgeverschap, maar ziet in het verhogen van subsidiebedragen bij individuele organisaties geen structurele oplossing om de inkomenspositie van musici te verbeteren. Het Fonds heeft om deze reden bij drie ensembles een lager bedrag toegekend dan gevraagd.

Aanvragen en toekenningen in het kort

Veel organisaties die vier jaar geleden niet zijn gehonoreerd, hebben opnieuw een aanvraag ingediend. Zij hebben hun activiteiten de afgelopen periode voornamelijk zonder project-subsidie van het Fonds Podiumkunsten voortgezet. Er is een substantieel aantal nieuwe aanvragers: zo'n 30 procent. Uit deze groep zijn er vijf gehonoreerd in de genres popmuziek, klassieke muziek, hedendaags gecomponeerde muziek, elektronische muziek en de jazz- en geïmproviseerde muziek.

De belangrijkste veranderingen

Van 2013 tot en met 2016 zijn zeventien muziekensembles meerjarig gesubsidieerd. Dit zijn voornamelijk grote tot middel-grote ensembles, waarvan er dertien Amsterdam als stand-plaats hebben. Het aantal instromers is meer dan verdubbeld ten opzichte van de vorige ronde. Drie instromers zijn het Ragazze Quartet, het Artvark Saxophone Quartet en Strijbos & Van Rijswijk. Deze kleine, flexibele organisaties hebben de afgelopen periode meerdere malen met succes een beroep gedaan op de productieregeling van het Fonds. Ze laten een duidelijke meerjarige artistieke lijn zien in hun wijze van produceren, veelal in samenwerking met dans- en theater-gezelschappen of met gastsolisten. Vier voorheen meerjarig gesubsidieerde organisaties verliezen hun subsidie. Twee hiervan, Capella Amsterdam en de Kift, ontvingen gedurende lange tijd meerjarig subsidie. De mindere beoordeling van deze instellingen komt grotendeels voort uit een combinatie van afnemende artistieke betekenis en matig ondernemerschap. Door dit oordeel van de commissie blijft er binnen de meerjarig gesubsidieerde organisaties bij het Fonds nog één vocaal ensemble over.

Eén van de vijf instromers is het New European Ensemble. Dit ensemble voor hedendaags gecomponeerde muziek laat in de voorgenomen plannen verbindingen met bijzondere partners in binnen- en buitenland zien. In de popsector is een opvallende nieuwe organisatie gehonoreerd, rockgroep De Staat. De popsector kenmerkt zich door de bijzondere manier waarop publiek wordt betrokken bij de uitingen. In het geval van De Staat gebeurt dit door een bijzondere presentatie, zowel tijdens als rond de concerten.

Artistieke kwaliteit

Alle aanvragen zijn door de commissie beoordeeld op basis van de kwaliteit van de prestaties over de afgelopen drie jaar. Vanuit deze beoordeling zijn de ingediende plannen voor de toekomst tegen het licht gehouden. Daarbij is de artistieke missie van de organisatie en de eigen signatuur leidend geweest. Een ander belangrijk aspect van de beoordeling is de meerjarige artistieke visie van de organisaties. In een aantal gevallen was er onvoldoende reflectie op het artistieke beleid van de organisatie, ook op de afgelopen periode in relatie tot de voorgestelde plannen. Dit vormde een reden om een beoordeling naar beneden bij te stellen.

Van alle aanvragen werd 87 procent positief beoordeeld op dit criterium. Het Nederlands Kamerkoor en het Artvark Saxophone Quartet zijn voorbeelden van gehonoreerde aanvragers die een innovatieve werkwijze laten zien, die ze ook in toekomstig perspectief weten door te voeren met goede plannen. Over het algemeen laten positief beoordeelde aanvragers zien dat ze vanuit een eigen artistieke signatuur de grenzen van de genres overstijgen. De commissie heeft bijvoorbeeld waardering voor de innovatieve manier waarop de Nederlandse Bachvereniging het repertoire steeds op een andere manier beziet.

Pluriformiteit

De commissie heeft bij het criterium pluriformiteit gekeken naar het complete muziekaanbod in Nederland. Behalve het gesubsidieerde circuit zijn ook de vrije sector en het undergroundcircuit bestudeerd. Het valt op dat bijna de helft van de aanvragen in de meerjarige productieronde uit de klassieke muzieksector afkomstig is. Deze aanvragen vertonen een sterke focus op de historische uitvoeringspraktijk. Op dit gebied is er zowel in de Basisinfrastructuur (BIS) als in de vrije sector veel aanbod, onder andere van de symfonische orkesten. Deze hebben als kerntaak om binnen de BIS een volwaardig symfonisch aanbod te verzorgen in het beoogde verzorgingsgebied. Hierdoor leveren vertolkers van dit repertoire een beperkte bijdrage aan de pluriformiteit. Het muzikale landschap verandert en dat heeft invloed op hoe de adviescommissie de pluriformiteit van het aanbod beoordeelt. Muziekstijlen mengen en samenwerkingen aangaan met andere disciplines komt veel vaker voor. Hierdoor waardeert de commissie in een aantal gevallen de bijdrage aan de pluriformiteit anders en soms lager dan vier jaar geleden. Ensembles die zelf werk creëren of compositieopdrachten verstrekken, hebben een gering aandeel op de Nederlandse podia. Het Fonds beoogt de verbinding tussen componist en ensembles te versterken, onder andere via de opdrachtregeling compositie. Van de achttien gehonoreerde ensembles stellen negen zich ten doel om overwegend nieuw repertoire uit te voeren. Van drie daarvan wordt de pluriformiteit als zeer goed beoordeeld.

Er is binnen de meerjarige activiteitenregeling in de muzieksector weinig sprake van culturele diversiteit. Urban-stijlen als hiphop en rap zijn in het vrije circuit wel vertegenwoordigd en vinden steeds vaker hun weg naar de projectenregeling. Een aantal ensembles legt de verbinding met cultureel divers publiek. In hun programmering is een aantal producties specifiek gericht op deze doelgroepen. Marmoucha uit Amsterdam, dat zich toelegt op Noord-Afrikaanse cultuuruitingen, kan als enige echt worden aangemerkt als een organisatie met een grote mate van culturele diversiteit. Deze organisatie heeft, los van de uiteindelijke beoordeling, dan ook de hoogste waardering gekregen op de bijdrage aan de pluriformiteit.

Ondernemerschap

De commissie beoordeelt een groot deel van de ingediende plannen positief op het criterium ondernemerschap. Bij de gehonoreerde aanvragen is er sprake van een professionele bedrijfsvoering of een professionaliseringsslag. Deze aanvragen laten bovendien een goede balans zien tussen eigen inkomsten, overheidsfinanciering en kosten. Vooral de directe publieksinkomsten zijn bij de huidig gesubsidieerde ensembles hoog te noemen. In een aantal gevallen zijn de eigen inkomsten de afgelopen jaren zelfs boven de 70 procent uitgekomen. In de plannen is doorgaans een heldere visie op de publieksbenadering en de eigen positie in het culturele veld beschreven.

De eigen inkomsten zijn binnen de meerjarige activiteiten-regeling gekoppeld aan de hoogte van het gevraagde subsidiebedrag. Wie meer subsidie nodig heeft, moet meer eigen inkomsten realiseren. Als het gevraagde subsidiebedrag fors stijgt zonder dat daar een evenredige stijging van de publieksinkomsten tegenover staat, heeft de commissie kritisch gekeken naar de onderbouwing van die stijging. In drie gevallen concludeerde de commissie dat het aangevraagde bedrag naar beneden bijgesteld moest worden.

Slechts drie van de negen aanvragen van jazzensembles hebben een positieve beoordeling gekregen op het criterium ondernemerschap. De continuïteit van hun activiteiten staat onder druk en reflectie hierop is vaak niet aanwezig in de ingediende plannen. Daarnaast is de publieksbenadering van de afgewezen aanvragen vaak onder de maat.

Er is veel waardering voor de ensembles die, vooral in Amsterdam en Utrecht, de verbinding zoeken met hun stad. De commissie spreekt haar waardering bijvoorbeeld uit voor de samenwerking van het Nederlands Blazers Ensemble met Podium Mozaïek. Bijna alle producties van het ensemble gaan op dit podium in première. De programma's worden in nauwe samenwerking vormgegeven.

Geografische spreiding

Bij dit criterium is niet alleen gekeken naar de landelijke spreiding van concerten, maar ook naar de spreiding van standplaats. De commissie beoordeelde de organisatie op een actieve houding in de eigen regio. Naast het spelen van concerten konden educatieve activiteiten of activiteiten die bijdragen aan de verankering van het ensemble in de plaats of regio, de score positief beïnvloeden. Instellingen die zijn gevestigd in een van de vier grote steden in de Randstad, worden daarvoor niet beloond omdat er in deze steden al veel aanbod is van soortgelijke activiteiten.

De meeste gehonoreerde ensembles hebben hun standplaats in de Randstad. De spreiding van hun concerten neemt iets toe. Daarbij signaleert de commissie bij de gehonoreerde aanvragers een aantal waardevolle initiatieven. Zo gaan ensembles op innovatieve wijze buiten hun standplaats verbindingen aan met publiek en benaderen ze nieuwe publieksgroepen. Voorbeelden daarvan zijn residenties en samenwerking met lokale (amateur)gezelschappen.

Talentedontwikkeling

Iets meer dan de helft van alle aanvragers heeft een beroep gedaan op de bijdrage talentontwikkeling. Bij de gehonoreerde aanvragen is dit bijna driekwart. De aanvragende organisaties lijken sterk gemotiveerd om jong talent te begeleiden bij doorstroming naar de beroepspraktijk. Weinige leggen echter goed uit wat ze willen overdragen op deze talenten en hoe ze dat zullen doen. Ook vinden we in de plannen veel overlap in de vorm van een aanvullend curriculum van de conservatoria. Een voorbeeld hiervan is de pas opgerichte Ensemble Academie. Hierin heeft een vijftal ensembles zich verenigd. Ze werken samen met het Koninklijk Conservatorium en twee podia. De activiteiten die uit deze samenwerking voortvloeien, sluiten echter niet aan bij het doel van de bijdrage talentontwikkeling zoals dat in de regeling is geformuleerd. Deze aanvragen konden niet worden gehonoreerd.

De bijdrage talentontwikkeling is toegekend aan Oorkaan, het Nederlands Blazers Ensemble en het Nederlands Kamerkoor. De eerste twee continueren daarmee in de ogen van de commissie een al jaren succesvolle aanpak om een nieuwe generatie makers op te leiden en te begeleiden. Het Nederlands Kamerkoor richt zich met een innovatief plan op de verbreding van de beroepspraktijk van toekomstige makers.

ADVIES COMMISSIE

DAAN ROOVERS (VOORZITTER)

RENEE JONKER

JOB SPIERINGS

MISCHA ANDRIESSEN

KEVIN DE RANDAMIE

MANON VEENENDAAL

CHARLIE CROOIJMANS

LILI SCHUTTE

OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES BUDGET ONTOEREIKEND

Totaal budget muziek (in euro's, per jaar)	6.351.967
Totaal gehonoreerde aanvragen (in euro's, per jaar)	6.341.167
Resterend budget (in euro's)	10.800

Naam-aanvrager	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Strijbos & Van Rijswijk	95.000,00	10.800,00
Doek	100.000,00	0,00
Tomoko Mukaiyama Foundation	217.200,00	0,00
Paul van Kemenade	109.000,00	0,00
Jazz in Motion	159.500,00	0,00
Tonality	150.400,00	0,00
Jazz Orchestra of the Concertgebouw	409.100,00	0,00
De Ereprijs	157.080,00	0,00
Combattimento	116.300,00	0,00
Amstel Quartet	95.000,00	0,00
De Kift	229.200,00	0,00
Wishful Singing	105.200,00	0,00

MUZIEK
THEATER
MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

MUZIEK
THEATER

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

MUZIEK
THEATER

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

OVERZICHT AANVRAGEN EN TOEKENNINGEN

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
BOT		187.500,00	0,00
De Veenfabriek	665.650,00	657.600,00	638.000,00
Het Volksoperahuis	266.000,00	250.000,00	250.000,00
Holland Opera	345.495,00	411.400,00	374.867,00
MaxTak		162.500,00	0,00
Muziektheater De Plaats		150.000,00	0,00
Opera2Day		342.380,00	0,00
Orkater	312.900,00	436.200,00	0,00
Percossa		339.000,00	0,00
PIPS:lab	211.200,00	175.000,00	0,00
Project Wildeman		130.000,00	0,00
Rosa Ensemble		125.000,00	0,00
Silbersee	495.900,00	656.800,00	644.800,00
Tafel van Vijf	136.850,00	145.000,00	0,00
Theater Nomade		125.000,00	0,00
Theatergroep Flint		100.000,00	0,00
Theatergroep Wie Walvis		150.000,00	0,00
Touki Delphine		215.000,00	0,00
Urban Myth		203.375,00	202.500,00
Via Berlin		215.000,00	215.000,00
Zonnehuis Muziektheater		200.000,00	0,00

TOTAAL

aangevraagd ¹	€ 54.912.226	toegekend budget ¹ budget is 2x overtekend	€ 26.849.994
aantal aanvragen	212		
waarvan nieuw ²	132		
positief beoordeeld	149	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	70%
aantal gehonoreerd	84	druk op het budget ³	44%
waarvan nieuw	28	doorstroming ⁴	33%

MUZIEKTHEATER

aangevraagd ¹	€ 5.376.755	toegekend budget ¹ budget is 2,3x overtekend	€ 2.325.167
aantal aanvragen	21		
waarvan nieuw ²	14		
positief beoordeeld	15	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	71%
aantal gehonoreerd	6	druk op het budget ³	60%
waarvan nieuw	2	doorstroming ⁴	33%

- 1 het toegekend budget is inclusief bijdragen voor talentontwikkeling en jeugd; het aangevraagde budget inclusief talentontwikkeling maar exclusief jeugd
- 2 aantal aanvragen dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving van het Fonds
- 3 percentage positief beoordeelde dat niet gehonoreerd is (geeft de druk op het budget aan)
- 4 percentage gehonoreerden dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving (geeft de doorstroming aan)

INLEIDING

Het Nederlandse muziektheater is van hoge kwaliteit en mag rekenen op een groeiende belangstelling van het publiek. Het aanbod is bijzonder divers. De genres grootschalige opera en musical zijn het duidelijkst gedefinieerd. De financiering van opera is in principe gewaarborgd in de Basisinfrastructuur en die van musical in het aanbod van commerciële producenten. Het Fonds Podiumkunsten richt zich op de veelheid van genres en stijlen muziektheater tussen deze twee uitersten. In het muziektheater werken verschillende disciplines doorgaans als vanzelfsprekend samen. Steeds meer makers uit theater, dans en muziek zijn nieuwsgierig naar menkvormen waarin zij de grenzen van hun eigen werkveld kunnen verkennen. Dit maakt het beeld van wat (kleinschalig) muziektheater is of kan zijn, soms diffuus en voor het publiek niet altijd herkenbaar. Daarom heeft het Fonds bij de beoordeling van de meerjarige aanvragen voor 2017-2020 veel aandacht voor aanbod waarin samenwerkende componisten, tekstschrijvers, vormgevers en regisseurs een gelijkwaardig aandeel hebben. Hierbij is het geheel van de samenwerkende disciplines groter dan de som van de delen. Het produceren van oorspronkelijk muziektheater vraagt veel specialistische vakkennis van de makers. Muziektheater is complex en daardoor meestal kostbaar om te maken. Dit doet een groot beroep op de kwaliteit van de producerende instellingen. Het vereist een solide bedrijfsvoering en een sterk besef van het veld en de afzetmogelijkheden. Mede om die reden is slechts een beperkt aantal instellingen in staat om continuïteit in het produceren te realiseren. Toch heeft de commissie zoveel plannen positief beoordeeld dat het muziektheaterbudget niet toereikend is om alle plannen te honoreren. Dit geeft aan dat de professionaliteit van de sector sterk is toegenomen. Vanwege het beperkte budget is het bovendien lastig om in de meerjarige regeling volledig recht te doen aan de pluriformiteit van het muziektheater in Nederland. De commissie heeft daarom extra aandacht gehad voor de ontwikkelingsmogelijkheden van specifieke genres binnen het gehele podiumkunstenaanbod. Het aantal instellingen dat in de meerjarige activiteitenregeling is opgenomen, is relatief klein. Toch leveren deze instellingen een aanzienlijke bijdrage aan de verdere ontwikkeling van de sector. Dit is grotendeels te danken aan de gedrevenheid van deze gezelschappen. Met bijzondere voorstellingen laten zij zien dat muziektheater midden in de samenleving staat en een breder en meer divers publiek dan ooit aanspreekt.

Aanvragen en toekenningen in het kort

In de discipline muziektheater toont de regeling productie-subsidies van het Fonds de meeste dynamiek en ontwikkeling. De twaalf nieuwe aanvragers voor de meerjarige regeling hebben zich de afgelopen jaren met behulp van productie-subsidies op de kaart gezet. Het is bijzonder dat ze erin zijn geslaagd om voldoende continuïteit te realiseren en daarmee in aanmerking komen voor de meerjarige regeling van het Fonds. Doordat er veel projectmatig wordt geproduceerd, is de kans op doorstroming voor gezelschappen doorgaans klein binnen het muziektheater. Slechts een beperkt deel van de sector is in staat om het vereiste aantal van gemiddeld veertig speelbeurten per jaar te halen. Van de 21 aanvragen zijn er zeven ingediend door instellingen die in de huidige periode meerjarig door het Fonds worden ondersteund. Eén instelling (Holland Opera en Theater) diende ook een aanvraag in bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor de functie van jeugdtheatergezelschap in de Basisinfrastructuur. De aanvraag bij het Fonds wordt gehonoreerd. Het relatief grote aantal gevestigde instellingen zorgt voor een sterke onderlinge concurrentie. Maar liefst vijftien aanvragen werden positief beoordeeld. Daarvan kunnen er uiteindelijk zes worden gehonoreerd: Urban Myth, De Veenfabriek, Silbersee, Volksoperahuis, Via Berlin en Holland Opera.

De belangrijkste veranderingen

Ondanks de beperkte doorstroombmogelijkheden biedt de meerjarige regeling ruimte aan twee nieuwe instellingen: Urban Myth en Via Berlin. Dit zijn relatief jonge gezelschappen die zich in de afgelopen jaren hebben bewezen met voorstellingen van hoge kwaliteit. Hun concrete, goed uitgewerkte toekomstplannen geven de commissie veel vertrouwen in de haalbaarheid van hun ambities. Urban Myth maakt nieuw, actueel repertoire over de verschillende culturen die Nederland rijk is. Het gezelschap vertelt verhalen vanuit referentiekaders die niet of nauwelijks zijn vertegenwoordigd in de muziektheaterprogrammering. De doorstroming van Via Berlin naar de meerjarige regeling toont aan dat geïntegreerde talentontwikkeling vruchten afwerpt. Via Berlin maakte onderdeel uit van De Nieuwkomers, het talentontwikkelingsprogramma van Orkater dat mede werd ondersteund door het Fonds. De aanvraag van Orkater is positief beoordeeld, maar de adviescommissie constateert dat het gezelschap vergeleken met de gehonoreerde organisaties een minder sterk plan indiende. Naast Orkater verdwijnen Tafel van Vijf en PIPS:lab uit de meerjarige regeling. De commissie stelt dat een projectmatige manier van produceren beter past bij deze organisaties.

Artistieke kwaliteit

De commissie noemt de artistieke kwaliteit van de aanvragende instellingen hoog. Bij vijftien aanvragen is de artistieke kwaliteit positief beoordeeld. Zeven aanvragen scoorden 'goed' tot 'zeer goed' op dit criterium. Bij de beoordeling stond de wisselwerking tussen componenten als muziek, tekst, regie en vormgeving centraal. Ook de impact die de gezelschappen op hun beoogde publieksgroepen willen hebben, speelde een belangrijke rol. De commissie signaleert dat makers steeds vaker thema's kiezen die aansluiten bij actuele maatschappelijke discussies. Zij zoeken op een oorspronkelijke manier verbinding met de belevingswereld van de toeschouwer. Deze kan de theatrale ervaring vaak op meerdere niveaus beleven.

Vier jaar geleden constateerden we al dat er in het muziektheater relatief veel coproducties zijn. Uit de aanvragen voor 2017-2020 blijkt dat deze ontwikkeling doorzet. Dit komt het sterkst tot uitdrukking in de plannen van Silbersee, een gezelschap dat zich onderscheidt door bijzondere samenwerkingen.

Pluriformiteit

Het aantal gezelschappen dat vanaf 2017 meerjarig wordt ondersteund door het Fonds is beperkt. Wel leveren zij een onmiskenbare bijdrage aan de diversiteit van het muziektheateraanbod. Zo werken gezelschappen als De Veenfabriek, Silbersee en Via Berlin zowel met hedendaagse als met klassieke muziek, maar verschillen hun voorstellingen theatraal sterk. Ook het werk van Urban Myth en het Volksoperahuis verschilt in verschijningsvorm, maar beide vertellen met gebruik van populaire en wereldmuziek bijzondere verhalen met een thematiek die een brede, cultureel diverse publieksgroep aanspreekt. Holland Opera onderscheidt zich door zich te richten op jeugd en jongeren.

Ondernemerschap

De meeste aanvragers zijn zich bewust van de hoge eisen die continuïteit van productie stelt aan de kwaliteit van hun bedrijfsvoering en ondernemerschap. Dit blijkt uit het feit dat maar liefst negentien van de 21 aanvragen positief zijn beoordeeld op het criterium ondernemerschap. Het aantal uitschieters is evenwel beperkt: zes aanvragen scoorden een 'goed' tot 'zeer goed'.

Vergeleken met vier jaar geleden is het ondernemerschap in de plannen duidelijk toegenomen. De meeste gezelschappen zijn afhankelijk van subsidies, maar slagen er steeds meer in om hun werk uit meerdere bronnen te financieren. Ze tonen creativiteit in het ontwikkelen van strategieën om het publieksbereik te optimaliseren. Uit de aanvragen blijkt dat artistieke kwaliteit en goed ondernemerschap goed samen gaan. De aanvragers die het best werden beoordeeld, scoorden bijna allen op beide onderdelen hoog.

Zoals genoemd is het aantal coproducties in de plannen van de meerjarige aanvragers toegenomen. Er staan zowel samenwerkingen op stapel met andere meerjarig gesubsidieerde instellingen als met gezelschappen die voornamelijk werken met projectsubsidies. In een groot aantal gevallen is daarbij sprake van wederzijdse artistieke belangstelling, vertaald in bijzondere plannen met een duidelijke meerwaarde. Daarnaast komt de wens om te coproduceren regelmatig voort uit financiële en productionele overwegingen. Vooral bij grotere producties kan dit positief zijn voor de beheersbaarheid van de ondernemingsrisico's. Samen optrekken betekent in veel gevallen ook dat de slagkracht van marketing en communicatie wordt vergroot en dat een breder publiek wordt bereikt. Ten slotte is het aantal gezelschappen toegenomen dat voor de afzet van voorstellingen samenwerkt met commerciële impresariaten. Dit betekent ook dat er steeds vaker geen scherpe scheiding meer is te trekken tussen het aanbod van de gesubsidieerde en de zogenoemde vrije producenten. Ook het aantal productieaanvragen door vrije producenten neemt toe. Dit is deels terug te voeren op de bezuinigingen en de economische crisis, waardoor de programmeringsbudgetten bij een deel van de theaters onder druk staat. Aan de andere kant zien partijen binnen de podiumkunsten de noodzaak om de krachten te bundelen. Hiermee versterken zij hun concurrentiepositie op de veranderende markt van vrijetijdsbesteding.

Geografische spreiding

Bij de beoordeling van de bijdrage aan geografische spreiding is rekening gehouden met de vestigingsplaats van instellingen en met de mate waarin zij er in de afgelopen jaren in geslaagd zijn om hun voorstellingen door het hele land te spelen. De haalbaarheid van de ambities voor de komende periode speelde eveneens een rol. De instellingen die vanaf 2017 deel uitmaken van de meerjarige regeling, scoorden op dit onderdeel gemiddeld ruim voldoende. Deze bescheiden score hangt er grotendeels mee samen dat vier van de zes gehonoreerde gezelschappen in Amsterdam zijn gevestigd. Evengoed presenteren deze hun voorstellingen in een groot aantal kleinere steden en regio's buiten de Randstad.

Talentontwikkeling

In de vorige periode zijn er geen toeslagen voor talentontwikkeling toegekend in het muziektheater. Veel gezelschappen zochten nog naar een manier om naast hun reguliere productiepraktijk beginnend talent te begeleiden binnen hun organisatie. Voor de periode 2017-2020 geven diverse gezelschappen in hun aanvragen blijk van een groeiende ambitie om invulling te geven aan begeleiding en coaching van zowel scheppend als uitvoerend talent. Van de te honoreren instellingen vroegen er vier een bijdrage voor talentontwikkeling aan. Vanwege het beperkte budget, evenredig verdeeld over de disciplines, konden slechts drie (gedeeltelijk) worden gehonoreerd: Urban Myth, De Veefabriek en Silbersee. De overtuigingskracht van hun plannen biedt vertrouwen in de wijze waarop het muziektheater de regie neemt in de begeleiding en doorstroming van nieuw talent en daarmee de ontwikkeling van de discipline stimuleert.

ADVIES COMMISSIE

STIJN CORNELISSEN (VOORZITTER)

DOMINIQUE CITROEN

MIEL GOUDA

KATHARINA GROSS

ASTRID HONING

VINCENT KOUTERS

HENDRIK STORME

SARIF TRIBOU

SUBS

THEATE

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

THEATER

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

THEATER

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

SUBSIDIE

THEATER

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Acteursgroep Wunderbaum	506.900,00	512.000,00	462.000,00
Afslag Eindhoven		120.000,00	0,00
BOG.		131.250,00	131.250,00
BonteHond	347.300,00	582.000,00	581.167,00
Compagnie Karina Holla (Schreeuw)		80.000,00	0,00
De Gemeenschap		180.000,00	0,00
De Nieuw Amsterdam		151.250,00	0,00
De Theatertroep		200.000,00	0,00
De Verlichting		379.500,00	0,00
De Warme Winkel	348.900,00	545.400,00	454.500,00
Dood Paard	359.800,00	342.500,00	0,00
Dries Verhoeven (Room with a view)	206.500,00	300.000,00	300.000,00
Eigen Werk Theaterproductie		185.000,00	0,00
Feikes Huis	242.500,00	202.500,00	168.750,00
Female Economy	297.300,00	345.000,00	345.000,00
Firma MES		93.750,00	0,00
George & Eran Producties		118.750,00	0,00
Golden Palace	301.150,00	255.000,00	225.000,00
Het NUT (Nieuw Utrechts Toneel)		171.750,00	171.750,00
Hetpaarddatvliegt		100.000,00	0,00
Het Toneelschap Beumer & Drost	312.900,00	348.750,00	0,00
Hoge Fronten	122.000,00	146.250,00	0,00
Hotel Modern	522.500,00	447.900,00	446.900,00
In Goed Gezelschap van Laura	103.000,00	125.000,00	0,00
Jakop Ahlbom (Pels)	345.800,00	569.000,00	569.000,00
Jan Vos		237.500,00	237.500,00
Julius Leeft!		342.500,00	0,00
Kata		95.000,00	0,00
Laswerk (Duda Paiva Company)		290.000,00	0,00
Likeminds	229.150,00	265.000,00	230.000,00
Lotte van den Berg (Third Space)		222.500,00	222.500,00
Maatschappij Discordia		240.000,00	0,00
Marjolijn van Heemstra		137.500,00	137.500,00
Matzer	289.400,00	357.500,00	0,00
Moeremans&sons		280.000,00	280.000,00
Mugmetdegoudentand	312.900,00	405.000,00	405.000,00
Nieuwe Helden		279.000,00	279.000,00
Orkater	690.900,00	733.200,00	0,00
Peergroup	410.650,00	429.000,00	399.000,00

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Podium Mozaïek		177.000,00	0,00
PS theater		125.000,00	0,00
Schippers & Van Gucht		162.500,00	191.667,00
Schweigman& SoAP	365.350,00	388.500,00	388.500,00
STIP theaterproducties		390.000,00	325.000,00
Studio Peer		280.000,00	309.167,00
't Barre Land		200.000,00	0,00
The Young Ones		130.000,00	0,00
Theater Bellevue	187.700,00	210.000,00	0,00
Theater Gnaffel	328.500,00	270.000,00	52.650,00
Theater het Amsterdamse Bos		390.000,00	0,00
Theater RAST		83.496,00	0,00
Theater Terra	469.300,00	183.500,00	0,00
Theatercollectief Schwalbe		625.000,00	0,00
Theatergroep Aluin		125.000,00	125.000,00
Theatergroep Suburbia	303.500,00	135.000,00	0,00
Theaterproductiehuis Zeelandia	640.650,00	412.500,00	0,00
Toneelschuur Producties	477.200,00	695.400,00	579.500,00
Trouble Man	62.600,00	582.000,00	575.000,00
Ulrike Quade Company	450.700,00	265.000,00	265.000,00
Unieke Zaken	156.400,00	483.600,00	403.000,00
Urland		200.000,00	0,00
Via Rudolphi Theaterproducties	300.400,00	140.000,00	0,00
Vis à Vis	430.200,00	375.000,00	325.000,00
YoungGangsters		457.000,00	457.000,00
ZEP Theaterproducties	250.300,00	225.000,00	225.000,00
		356.000,00	359.167,00

TOTAAL

aangevraagd ¹	€ 54.912.226	toegekend budget ¹ budget is 2x overtekend	€ 26.849.994
aantal aanvragen	212		
waarvan nieuw ²	132		
positief beoordeeld	149	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	70%
aantal gehonoreerd	84	druk op het budget ³	44%
waarvan nieuw	28	doorstroming ⁴	33%

THEATER

aangevraagd ¹	€ 19.012.746	toegekend budget ¹ budget is 1,8x overtekend	€ 10.626.468
aantal aanvragen	66		
waarvan nieuw ²	35		
positief beoordeeld	53	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	80%
aantal gehonoreerd	33	druk op het budget ³	38%
waarvan nieuw	12	doorstroming ⁴	36%

- 1 het toegekend budget is inclusief bijdragen voor talentontwikkeling en jeugd; het aangevraagde budget inclusief talentontwikkeling maar exclusief jeugd
- 2 aantal aanvragen dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving van het Fonds
- 3 percentage positief beoordeelden dat niet gehonoreerd is (geeft de druk op het budget aan)
- 4 percentage gehonoreerden dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving (geeft de doorstroming aan)

INLEIDING

Het theaterlandschap in Nederland kent drie gebieden van producerende instellingen, gezelschappen, collectieven en theatermakers: de stads- en regiogezelschappen in de Basis-infrastructuur (BIS), de vrije producenten en de theatermakers die het Fonds Podiumkunsten op projectbasis of meerjarig subsidieert. Het Fonds stimuleert de pluriformiteit van het middelgrote en kleinschalige aanbod en richt zich daarbij op doorstroming, dynamiek en innovatie.

Tussen de drie gebieden vindt een vruchtbare wisselwerking plaats, die voor opvallende verschuivingen zorgt. Bij een aantal BIS-gezelschappen is er sprake van wisselingen in de artistieke leiding. Er komen nieuwe theatermakers aan het roer die een eigen signatuur hebben ontwikkeld. Veel van hen zijn eerder op projectbasis of meerjarig gesubsidieerd door het Fonds. Ook het aantal samenwerkingen en coproducties tussen BIS- en door het Fonds gesubsidieerde gezelschappen neemt toe. Deze ontwikkelingen betekenen dat het lastiger wordt om scherp onderscheid te maken tussen producties van BIS-gezelschappen en die van door het Fonds gesubsidieerde gezelschappen. De inrichting van het rijks-subsidiestelsel veronderstelt evenwel dat dit onderscheid er wel is. Ook in het jeugdtheater zijn theatermakers van het Fonds doorgestroomd naar de BIS. Hier is eveneens de innovatieve kracht van het kleinschaliger aanbod in het grotezaalcircuut zichtbaar. Bovendien komt er in 2017 een gezelschap voor jeugdtheater bij in de BIS.

Het aanbod van vrije producenten vormt een belangrijke pijler van het theateraangebod, doordat het brede publieksgroepen bij theater betreft. De grens tussen dit aanbod en dat van gezelschappen die het Fonds subsidieert, vervaagt. Doorstroming, dynamiek en innovatie zijn zichtbare resultaten van het Fondsbeleid van de afgelopen jaren. Met de honoreringen van de meerjarige activiteitensubsidies 2017-2020 houden we vast aan dit beleid.

Aanvragen en toekenningen in het kort

In het vakgebied theater komen meer instellingen in aanmerking voor meerjarige activiteitensubsidie dan er budget is. Er zijn 66 aanvragen ingediend door groepen of makers. Hieronder zijn ook gezelschappen en producerende instellingen die al langere tijd meerjarig worden gesubsidieerd en zo uniek zijn op hun vakgebied of in een regio dat ze van grote waarde zijn voor zowel de ontwikkeling van het genre als voor het publiek.

Sommige makers hebben eerder subsidie van het Fonds gehad, hetzij projectsubsidie(s), hetzij subsidie nieuwe makers. Met het beschikbare budget van 10,2 miljoen euro kan het Fonds 33 aanvragen van de 66 honoreren, een percentage van 50 procent. Van de momenteel gesubsidieerde groepen worden 21 instellingen opnieuw vier jaar ondersteund. Het aandeel nieuwe gehonoreerden is twaalf, ruim 36 procent. Dit is meer dan in voorgaande jaren. Van tien gezelschappen die de afgelopen jaren zijn ondersteund, is de aanvraag niet gehonoreerd. Eén aanvraag is gedeeltelijk gehonoreerd.

De belangrijkste veranderingen

Een groot aantal gehonoreerde aanvragen kenmerkt zich door de ambitie van de aanvragers om zich met de samenleving te verbinden. Deze theatermakers zijn vaak gedreven om het genre theater te herdefiniëren als plek van samenkomst en reflectie. De zoektocht naar maatschappelijk relevante inhoud en nieuwe vormen wordt nadrukkelijk gezocht in dialoog met de samenleving. Theatermakers zoeken draagvlak door research te plegen bij deskundigen en mensen uit de wetenschap, journalistiek, beeldende kunst, architectuur en (nieuwe) media. Ook zoeken ze alternatieve locaties om het publiek nieuwe vormen van beleving en reflectie te bieden. Het theater kan zowel onderwerp van onderzoek zijn als klassiek middel om mensen met elkaar in contact te brengen en in gesprek te laten gaan. Bijna alle gehonoreerde gezelschappen en theatermakers zijn op deze manier in beweging en leggen vitale verbindingen door inventief ondernemerschap en nieuwe vormen van publieksbenadering.

Door het relatief grote aantal nieuwe initiatieven neemt in de regeling de ruimte af voor traditionelere theatervormen waarbij het publiek op afstand toeschouwer is. Gezelschappen die hun praktijk niet vernieuwen, worden vooral op het gebied van zeggingskracht ingehaald door makers die dit wel doen. Theatermakers die hun functie en betekenis voor de samenleving openlijk onderzoeken en het publiek deelgenoot maken van dit onderzoek, winnen terrein.

Naast nieuw talent bestaat de instroom uit ervaren makers die worden gehonoreerd voor hun vakmanschap en vernieuwende werk. Ze vertellen actuele of onderscheidende verhalen, presenteren grensverleggende vormen, werken op plekken waar nauwelijks aanbod is of richten zich op een specifieke publieksgroep waarvoor aanbod schaars is.

Tien theatergezelschappen die meerjarig subsidie ontvingen van het Fonds, worden niet opnieuw gehonoreerd. Onder hen is een relatief groot aantal met een lange staat van dienst, zoals Orkater, Beumer&Drost en Dood Paard. De mindere beoordeling van deze instellingen komt grotendeels voort uit een combinatie van afnemende artistieke betekenis en/of matig ondernemerschap.

Artistieke kwaliteit

De gehonoreerde makers presenteren producties en projecten die uniek zijn in hun theatertaal. Voorbeelden zijn Room with a view, Female Economy, Pels, Schweigman& en bewegingstheatercollectief Schwalbe. Op eigenzinnige wijze geven zij vakkundig vorm aan actuele en universele thema's of fenomenen die voor veel mensen herkenbaar zijn. Vaak dwingen hun kunstwerken de toeschouwer om zich ertoe te verhouden.

Veel aanvragers beseffen dat theaterbezoek voor steeds meer mensen niet vanzelfsprekend is. Ze leggen in de ontwikkeling en presentatie van het werk dan ook de nadruk op de betekenis voor het publiek. Ook bij de vorige subsidieronde werden al meer samenwerkingen met lokale of regionale bewoners en met organisaties en deskundigen op maatschappelijke terreinen gesignaleerd. Deze samenwerking is erop gericht om de impact en zeggingskracht van producties en projecten zo groot mogelijk te maken. Dit is vaak ook een motief om meer op locatie en minder in theaterzalen te spelen. Nieuwe gezelschappen in de regeling die zich door hun werkwijze en nieuwe concepten onderscheiden, zijn onder meer Moeremans&sons, Marjolijn van Heemstra, Het Nieuw Utrechts Toneel en Jan Vos. Artistieke kwaliteit betekent, naast oorspronkelijkheid en vakmanschap, ook vooral zeggingskracht voor en impact op de toeschouwer.

Pluriformiteit

De meeste aanvragen in de discipline theater worden gedaan binnen het genre teksttheater. Met 29 aanvragen is het aandeel daarvan in het totaal kleiner geworden. Vier jaar geleden lag dat boven de 50 procent. Van de 29 aanvragen zijn er dertien gehonoreerd, wat in lijn is met de vorige meerjarige subsidieronde. Omdat er bij de BIS-gezelschappen en de vrije producenten al sprake is van veel teksttheateraanbod, kent het Fonds aan andere genres een hogere waardering toe. De specifieke wijze van theatermaken en/of de plek waar gepresenteerd wordt zijn doorslaggevend bij de beoordeling. Mugmetdegoudentand, De Warme Winkel en Wunderbaum zijn hier sprekende voorbeelden van. Onder de gehonoreerde instellingen zetten er twee met succes in op talentontwikkeling op het gebied van teksttheater: Toneelschuur en Via Rudolphi Producties.

Zes aanvragen zijn aangemerkt als locatietheater, vier daarvan worden gehonoreerd. Poppen-, beelden- en objecttheater zijn goed vertegenwoordigd: van de acht aanvragen zijn er vijf gehonoreerd. Ulrike Quade Company maakt als enige poppentheater voor volwassenen. Object- en beeldentheater is in opkomst met nieuwkomers SoAP en Nieuwe Helden. Beide gezelschappen hebben sociaal-artistieke kenmerken. Nieuw talent in dit genre vindt net als in voorgaande jaren onderdak bij Feikes Huis.

Het genre sociaal-artistiek theater is in opkomst in uiteenlopende verschijningsvormen: zeven aanvragen zijn ingediend, waarvan er vier worden gehonoreerd. Lotte van den Berg keert met haar stichting Third Space terug in de meerjarige regeling.

In het bewegingstheater zet de dalende trend, geconstateerd bij de vorige subsidieronde, zich voort. Er zijn slechts vier aanvragen, waarvan er twee worden gehonoreerd.

In het jeugdtheater is ook sprake van een aanhoudende trend. Net als vier jaar geleden dienen zich weinig nieuwe initiatieven aan. In totaal zijn twaalf aanvragen beoordeeld, waarvan er vier worden gehonoreerd. Pluriformiteit in het jeugdtheater is bovendien in de afgelopen jaren veranderd. Zo was poppenspel voorheen aanleiding om voor het criterium pluriformiteit een hogere waardering toe te kennen, terwijl nu zowel in de BIS als in vrije producties het gebruik van poppen en objecten een hoge vlucht heeft genomen. Een onderscheidend voorbeeld van een gehonoreerde aanvrager in het jeugdtheater is BonteHond, een gezelschap dat zich duidelijk als vernieuwer profileert.

Een van de belangrijkste maatschappelijke debatten van het moment is dat rond culturele diversiteit. Er is behoefte aan theater met een cultureel diverse thematiek, dat hierop reflecteert met herkenbare verhalen of actuele inhoud in traditionele of vernieuwende vormen. Het Fonds stimuleert dat een nieuw publiek zich kan herkennen in het theateraanbod. Bij het beoordelen van het criterium pluriformiteit gaat daarom speciale aandacht uit naar cultureel divers aanbod. Van de 66 aanvragen zijn er tien die expliciet aangemerkt kunnen worden als cultureel divers. Bij deze instellingen werken makers van niet-Nederlandse afkomst en/of richt men zich met specifieke thema's en verhalen op een cultureel divers publiek. Vier van de tien aanvragen worden gehonoreerd: Female Economy, Trouble Man, Likeminds en ZEP. Opvallend is het ontbreken van nieuwe gezelschappen. Op het totale Fondsaanbod is het aandeel van cultureel diverse instellingen met 12 procent relatief laag. Hoewel culturele diversiteit zwaar weegt in de toetsingscriteria, constateert het Fonds dat aanvragen soms tekortschieten op artistieke kwaliteit en ondernemerschap. Vooral op dat laatste punt is een verbeteringslag nodig om een solide basis te leggen voor cultureel divers theater. De commissie is voorzichtig positief over het feit dat meer instellingen dan voorheen producties maken over multiculturele thema's, gericht op een zo divers mogelijk publiek.

Ondernemerschap

Steeds meer groepen (onder)zoeken alternatieve manieren van theater maken. Veel makers bewegen van samenwerking naar samenwerking en soms van plek naar plek. Er zijn opvallend veel coproducties, deels geboren uit financiële noodzaak, maar ook om artistieke redenen. Er zijn samenwerkingen tussen door het Fonds gesubsidieerde gezelschappen onderling, maar ook met makers uit andere disciplines en met instellingen uit de BIS. Veel aanvragers geven aan dat ze de komende periode (opnieuw) inzetten op een professionele bedrijfsvoering en honorering conform de Cao Theater en Dans. Het Fonds hecht daar veel waarde aan, al betekent dit in veel gevallen (automatisch) een verhoogde subsidieafhankelijkheid, in plaats van minder producties of minder kostbare producties.

De verkoop van voorstellingen aan theaters verloopt voor veel instellingen moeizaam. Aanvragers zien dat veel regionale schouwburgen minder risico nemen bij de programmering. De instellingen gaan hier verschillend mee om: zij besteden de verkoop uit aan verkoopbureaus, nemen zelf de verkoop ter hand om een persoonlijke relatie met theaters op te bouwen of haken aan bij festivals.

Ondanks de adviezen uit het rapport van de Commissie Ter Horst ('Over het voetlicht', december 2015) komt intensievere samenwerking met de theaters nauwelijks van de grond. Makers zoeken het publiek door interactieve vormen te ontwikkelen en meer op locaties te gaan spelen.

Veel gezelschappen lijken te concluderen dat het lastig is om meer eigen inkomsten uit de markt te halen. Ze tonen zich realistisch over sponsoring en andere derde geldstromen. Ze doen in de eerste plaats waar ze goed in zijn: theater maken. In de productieplannen wordt meer dan ooit melding gemaakt van samenwerking met maatschappelijke instellingen, die wellicht in de toekomst behalve artistiek ook financieel kunnen bijdragen. Uit deze samenwerkingen halen veel nieuwe makers rendement met gerelateerde projecten voor diverse andere (nieuwe) media. Zij kiezen deze strategie ook om hun financiële draagvlak te vergroten. Room with a view, Vis à Vis en BonteHond werken op deze manier, en ook een aantal nieuwkomers, zoals Nieuwe Helden, Jan Vos en Moeremans&Sons. Daarnaast maximaliseren gezelschappen meer dan voorheen het rendement van eerdere investeringen door succesvolle producties op het repertoire te houden. Zo vangen zij financiële tegenvallers op. Bovendien komt het werk duidelijker in een doorgaande ontwikkeling te staan, wat de herkenbaarheid van de makers voor het publiek kan vergroten.

Toch wordt er ook veel werk gemaakt voor relatief weinig speelbeurten. Men beoogt meer publiek te bereiken met meer verschillende producties, maar minder voorstellingen. De ambities en verwachtingen op dit vlak zijn niet altijd realistisch. Opvallend genoeg zetten de makers van producties voor de grote zaal, die zich in hun missie expliciet op een breed publiek richten, op dit punt voorzichtiger in. Er wordt soms weinig ambitie en creativiteit aan de dag gelegd om de daling van bezoercijfers te keren.

Op marketinggebied heeft de praktijk van de afgelopen jaren aangetoond dat traditionele middelen niet langer volstaan. Vertrouwen op een sterk merk is niet genoeg om het beweeglijke publiek vanzelfsprekend te binden. Uit de aanvragen spreekt vaak een sterk besef dat publiek gewonnen of herwonnen moet worden. De uitwerking daarvan in effectieve communicatie- en marketingplannen blijft achter bij de creativiteit die men aan de dag legt in de theaterproducties zelf.

Geografische spreiding

De spreiding van de door het Fonds gesubsidieerde gezelschappen over het land loopt licht terug. Relatief veel gezelschappen hebben hun standplaats in de Randstad. Het theaterproductiehuis Zeelandia in Zeeland en Peergruop in Drenthe vervullen een waardevolle rol bij de landelijke spreiding. Deze twee positief beoordeelde organisaties opereren in een omgeving waar relatief weinig cultuuraanbod wordt geproduceerd, en oogsten (publieks)waardering. Een positieve ontwikkeling is dat er in het land en in specifieke regio's meer wordt samengewerkt door groepen zonder vaste standplaats, die de lokale context als thematisch vertrekpunt nemen. Jan Vos en Moeremans&Sons zijn groepen die zich respectievelijk verplaatsen van streek naar streek en van stad naar stad. Jan Vos maakt de thematiek van een bepaald gebied tot onderwerp voor een oorspronkelijke theatertekst en locatievoorstelling. Moeremans&Sons vestigt zich de komende vier jaar in vier verschillende steden om theater te maken in samenwerking met lokale instellingen. De spreiding van de (voorgenomen) voorstellingen blijft op peil en is de afgelopen jaren ondanks de bezuinigingen niet verslechterd. Ook vanaf 2017 spelen de gezelschappen onverminderd door het hele land.

Talentontwikkeling

De helft van alle aanvragers vraagt een extra bijdrage voor talentontwikkeling. Veel instellingen willen zich inzetten voor de ontwikkeling van zowel nieuwe makers als uitvoerenden. Bij de beoordeling is gekeken hoe de beoogde activiteiten zich onderscheiden van het reguliere aanbod van het gezelschap. Ook is meegewogen of doelmatige, inspirerende talentontwikkeling te verwachten is op grond van de eigen artistieke prestaties en eerdere ervaringen van de instelling met talentontwikkeling. Belangrijk criterium is ook of talentontwikkeling plaatsvindt binnen het gezelschap zelf en of er een vruchtbare kruisbestuiving mogelijk is tussen de werkwijze van de instelling en de nieuwe talenten. Bij instellingen die zich al in hun reguliere aanbod toeleggen op talentontwikkeling, is gekeken naar de toegevoegde waarde van de extra activiteiten.

Vijf aanvragers ontvangen een bijdrage voor talentontwikkeling: Stichting Pels/Jakop Ahlbom, Schweigman&, Mugmetdegoudentand, Toneelschuur en BonteHond.

ADVIES COMMISSIE

PAULINE SLOT (VOORZITTER)

LUCIA VAN HETEREN

JOOP KUYVENHOVEN

SIART SMIT

LISA WIEGEL

RAOUL BOER

HARRIET DUURVOORT

OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES BUDGET ONTOEREIKEND

Totaal budget theater (in euro's, per jaar)	10.626.468
Totaal gehonoreerde aanvragen (in euro's, per jaar)	10.573.818
Resterend budget (in euro's)	52.650

Naam-aanvrager	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Theater Bellevue	270.000,00	52.650,00
Theater RAST	183.500,00	0,00
Laswerk (Duda Paiva Company)	290.000,00	0,00
George & Eran Producties	118.750,00	0,00
PS theater	125.000,00	0,00
Orkater	733.200,00	0,00
Theatergroep Aluin	135.000,00	0,00
Matzer	357.500,00	0,00
Urland	140.000,00	0,00
Hoge Fronten	146.250,00	0,00
De Verlichting	379.500,00	0,00
De Nieuw Amsterdam	151.250,00	0,00
Dood Paard	342.500,00	0,00
Eigen Werk Theaterproductie	185.000,00	0,00
Unieke Zaken	200.000,00	0,00
Theatergroep Suburbia	412.500,00	0,00
Het Toneelschap Beumer & Drost	348.750,00	0,00
Afslag Eindhoven	120.000,00	0,00
Studio Peer	200.000,00	0,00
Theater Gnaffel	390.000,00	0,00
Maatschappij Discordia	240.000,00	0,00

& CO
COURSE

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

FESTIVALS

& CON

COURSEN

MEERJARIGE
ACTIVITEITEN
SUBSIDIE

FESTIVALS

& CON

COURSEN

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Amersfoort Jazz		150.000,00	0,00
Amsterdam Dance Event		300.000,00	0,00
Amsterdams Kleinkunst Festival		60.000,00	0,00
Amsterdamse Cello Biennale		75.000,00	0,00
CaDance Festival en			
India Dans Festival		150.000,00	0,00
Cross-linx Festival		150.000,00	0,00
Cultura Nova		300.000,00	0,00
Deventer op Stelten		150.000,00	0,00
Dunya Festival		250.000,00	0,00
Dutch Harp Festival		50.000,00	0,00
Festival Cement		150.000,00	0,00
Festival Circolo		75.000,00	0,00
Festival Mundial		150.000,00	0,00
Flamenco Biennale		75.000,00	0,00
Gaudeamus Muziekweek		150.000,00	0,00
Grachtenfestival		150.000,00	0,00
Holland Dance Festival		150.000,00	0,00
Incubate		150.000,00	0,00
Internationaal Vocalisten Concours		25.000,00	0,00
Internationale Koorbiennale		75.000,00	0,00
Into the Great Wide Open		125.000,00	0,00
ITs Festival		125.000,00	0,00
Jonge Harten Festival		150.000,00	0,00
Julidans	130.400,00	150.000,00	150.000,00
Karavaan		125.000,00	0,00
Le Guess Who?		125.000,00	125.000,00
Let's Get Lost Festival		150.000,00	0,00
Motel Mozaïque		150.000,00	0,00
Music Meeting	130.400,00	150.000,00	150.000,00
Musica Sacra	130.400,00	150.000,00	45.000,00
Nederlandse Theater Festival	130.400,00	250.000,00	0,00
NeuNow		125.000,00	0,00
Noorderslag	130.400,00	300.000,00	0,00
Noorderzon	260.700,00	300.000,00	300.000,00
November Music	130.400,00	150.000,00	125.000,00
Operadagen Rotterdam	260.700,00	300.000,00	300.000,00
Oranjewoud Festival		150.000,00	0,00
Orlando Festival		50.000,00	0,00
Over het IJ Festival		300.000,00	0,00

Naam-aanvrager	Meerjarige subsidie 2013-2016	Aangevraagd per jaar 2017-2020	Toegekend per jaar 2017-2020
Peter de Grote Festival		125.000,00	0,00
RIGHTABOUTNOW INC.		150.000,00	0,00
Rotterdam Circusstad		150.000,00	0,00
Rotterdam Philharmonic Gergiev Festival		125.000,00	0,00
Schrit_tmacher		150.000,00	0,00
SPRING	156.400,00	150.000,00	150.000,00
Summer Dance Forever		150.000,00	125.000,00
SummerJazz		125.000,00	0,00
Theaterfestival Boulevard		300.000,00	300.000,00
TodaysArt		150.000,00	0,00
Tromp Muziek Biennale	26.100,00	30.000,00	30.000,00
Tweetakt	312.900,00	300.000,00	300.000,00
Welcome to the Village		125.000,00	0,00

TOTAAL

aangevraagd ¹	€ 54.912.226	toegekend budget ¹	€ 26.849.994
		budget is 2x overtekend	

aantal aanvragen	212		
waarvan nieuw ²	132		
positief beoordeeld	149	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	70%
aantal gehonoreerd	84	druk op het budget ³	44%
waarvan nieuw	28	doorstroming ⁴	33%

FESTIVALS & CONCOURSEN

aangevraagd ¹	€ 8.140.000	toegekend budget ¹	€ 2.100.000
		budget is 3,9x overtekend	

aantal aanvragen	52		
waarvan nieuw ²	41		
positief beoordeeld	34	percentage aanvragen dat positief is beoordeeld	65%
aantal gehonoreerd	12	druk op het budget ³	65%
waarvan nieuw	3	doorstroming ⁴	25%

- 1 het toegekend budget is inclusief bijdragen voor talentontwikkeling en jeugd; het aangevraagde budget inclusief talentontwikkeling maar exclusief jeugd
- 2 aantal aanvragen dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving van het Fonds
- 3 percentage positief beoordeelden dat niet gehonoreerd is (geeft de druk op het budget aan)
- 4 percentage gehonoreerden dat in de vorige periode geen meerjarige subsidie ontving (geeft de doorstroming aan)

INLEIDING FESTIVALS & CONCOURSEN

Festivals bereiken regelmatig een groot, nieuw publiek met een laagdrempelige, innovatieve presentatie van podiumkunsten. Een festival biedt vaak een andersoortige beleving of bijzondere presentatievormen. Op een festival is het ook mogelijk een veelzijdig aanbod te presenteren van minder toegankelijke of minder populaire podiumkunstvormen. Aangezien dit ook buiten stedelijke gebieden met een groot cultuuraanbod gebeurt, leveren festivals een forse bijdrage aan de diversiteit en de spreiding van het podiumkunstenaanbod in Nederland.

In de vorige ronde was de druk op het festivalbudget groot. Dit kwam zowel door de instroom van aanvragen uit de Basisinfrastructuur (BIS) als door een forse verlaging van het budget, al was deze bij festivals minder dan bij de disciplines. Het Fonds kon minder festivals meerjarig subsidie toekennen en de gehonoreerde festivals kregen vaak lagere subsidiebedragen toegewezen. Desondanks heeft het grootste deel van de festivals zich weten te handhaven.

In 2014 adviseerde de Raad voor Cultuur (RvC) in de 'Agenda Cultuur' dat er meer ruimte moest komen voor de fondsen om festivals en instellingen te ondersteunen die met nieuwe presentatievormen experimenteren. Festivals spelen volgens de RvC een belangrijke rol bij de spreiding van het podiumkunstenaanbod en bij talentontwikkeling. De minister nam dit advies over in haar voorstel voor de verdeling van de extra middelen. Het Fonds Podiumkunsten stelde op grond daarvan een extra bijdrage beschikbaar voor het uitvoeren van de (co)producerende taken die door veel festivals worden vervuld. Ook verhoogde het Fonds het subsidieplafond voor festivals van 2,1 naar 2,75 miljoen euro voor de periode 2017-2020. Uiteindelijk is deze verhoging niet gerealiseerd doordat er in de BIS drie nieuwe functies bij zijn gekomen. Oerol, het Festival Oude Muziek en de Nederlandse Dansdagen kregen de extra middelen toegewezen, samen met een extra jeugdtheatergezelschap in de BIS. Het subsidieplafond voor de regeling meerjarige activiteitsubsidies festivals 2017-2020 is uiteindelijk gelijk aan de vorige periode, te weten 2,1 miljoen euro. Omdat ook de (co)productiebijdragen uit dit budget worden gefinancierd, is er per saldo voor minder instellingen subsidie beschikbaar.

Aanvragen en toekenningen in het kort

Een meerjarig festivalsubsidie kan worden aangevraagd voor de organisatie van een jaarlijks of tweejaarlijks festival of concours dat landelijk en/of internationaal een betekenisvolle bijdrage levert aan het podiumkunstenbestel. De commissie heeft een advies uitgebracht over 52 aanvragen. Van de dertien instellingen die in 2013-2016 een meerjarig festivalsubsidie ontvingen, hebben elf opnieuw een aanvraag ingediend bij het Fonds. Het Schrittmacherfestival heeft zowel bij het Fonds als voor een plek in de BIS een aanvraag ingediend. Oerol en Festival Oude Muziek hebben dit keer alleen een aanvraag voor de BIS ingediend. Er zijn 21 festivals die voor het eerst aanvragen voor een meerjarig activiteiten-subsidie (Cadance Festival en Holland Dance Festival worden als nieuw beschouwd; deze dienden onder de noemer 'hetdansfestival.nl' voor 2013-2016 een gezamenlijke aanvraag in).

Er is voor ruim 8 miljoen euro subsidie aangevraagd, waarmee het festivalbudget bijna vier keer is overvraagd. De druk op het budget is bovendien groot omdat de kwaliteit van de aanvragen hoog is. Van de 52 festivals zijn er 34 positief beoordeeld. Slechts 35 procent van de positief beoordeelde aanvragen kan worden gehonoreerd. Uiteindelijk biedt de regeling plaats aan tien volledig gehonoreerde festivals, één gedeeltelijk gehonoreerd festival en één concours.

De belangrijkste veranderingen

In de nieuwe regeling voor 2017-2020 is de indeling van kleine/middelgrote en grote festivals gewijzigd. In de vorige periode gold een festival als groot als er sprake was van meer dan honderd uitvoeringen en het festival langer dan zeven dagen duurde. Nu geldt een festival ook als groot als er meer dan honderd voorstellingen zijn en de omzet (exclusief Fonds-subsidie) meer dan 1 miljoen euro bedraagt. De norm voor eigen inkomsten (25 procent voor kleine/middelgrote festivals, 50 procent voor grote festivals) is nu een vereiste in plaats van een streefnorm.

Het Fonds erkent het belang van (co)producties door festivals. In de regeling van 2017-2020 konden festivals aanspraak maken op een bijdrage (co)productie. Voorwaarde was dat het festival financieel investeert in het tot stand komen van voorstellingen of concerten in samenwerking met makers. Van de 52 aanvragers hebben 39 festivals hiervoor een aanvraag ingediend. De extra bijdrage wordt alleen verstrekt aan festivals die ook een regulier meerjarig fondssubsidie ontvangen. De (co)productiebijdrage wordt uit het subsidie-plafond gefinancierd en is aan negen gehonoreerde festivals toegekend.

Doorstroming en nieuwe instroom

Oerol en Festival Oude Muziek stromen door naar de BIS. Eurosonic Noorderslag en Het Theaterfestival/Fringe verliezen hun subsidie. Ze krijgen een positieve beoordeling, maar vanwege het beperkte budget kan hun aanvraag niet worden gehonoreerd. De functie van Eurosonic/Noorderslag als Europees showcasefestival met een grootschalige conferentie staat niet ter discussie. Dat geldt ook voor Het Theaterfestival/Fringe als Best of festival en fringe festival. Uiteindelijk vallen ze af omdat andere festivals een meer uitgesproken artistieke signatuur dragen. Drie festivals zijn nieuw op de lijst van gehonoreerde aanvragen: Le Guess Who?, Theaterfestival Boulevard en Summer Dance Forever.

Artistieke kwaliteit

Vanwege de grote diversiteit van aanvragers is het lastig om specifieke trends te herkennen in de artistieke kwaliteit van de festivalaanvragen. In algemene zin blijken festivals op zoek naar samenhang in de programmering. Ook ziet de commissie dat veel festivals inzetten op maatschappelijke impact: in het bereiken van nieuw publiek en in de gekozen thematiek. De zeggingskracht van veel festivals zit niet alleen in de getoonde voorstellingen, maar ook in het 'verhaal' dat de programmering in zijn geheel vertelt.

Zowel de kwaliteit van de voorstellingen en concerten als de oorspronkelijkheid en de zeggingskracht van het gehele festivalprogramma stonden centraal bij het toetsen van de artistieke kwaliteit. Daarbij is teruggeblikt op de activiteiten sinds 2013 en vooruitgekeken aan de hand van de beschreven artistieke ambities en de beoogde programmering. Bij concoursen is vooral naar het niveau van de deelnemers gekeken. Ook de deskundigheid van de juryleden en de voorgestelde concoursstructuur speelden een rol bij de beoordeling. Bij achttien aanvragen plaatste de commissie geen of nauwelijks kanttekeningen bij de artistieke kwaliteit. Slechts zeven van de 52 festivals scoorden negatief op dit criterium.

Bijdrage aan de ontwikkeling van podiumkunsten

De festivalregeling richt zich in het bijzonder op festivals en concoursen die een wezenlijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de podiumkunsten in Nederland. De commissie heeft zowel gekeken naar het soort programmering als naar andere activiteiten die meerwaarde aan de programmering geven. Voorbeelden hiervan zijn voor- en nagesprekken bij voorstellingen, ontmoetingen met makers, congressen waarbij ontwikkelingen in een discipline of genre met vakgenoten worden uitgewisseld, internationale netwerkbijeenkomsten of de aanwezigheid van buitenlandse programmeurs. Ook is er meerwaarde in voorstellingen die een innovatieve aanpak, spraakmakende presentatievorm of bijzondere publieksbeleving bieden. Zo toont Operadagen Rotterdam experimentele muziektheaterproducties uit internationale samenwerkingsverbanden. Noorderzon presenteert voorbeeldige combinaties van zowel toegankelijke als artistiek hoogwaardige voorstellingen. Summer Dance Forever biedt een podium aan het actuele internationale aanbod in het opkomende genre urban, in combinatie met hoogstaande masterclasses en workshops.

Ondernemerschap

Festivals doen het over het algemeen goed op het punt van ondernemerschap. Sinds 2013 is er een stijgende lijn in het gemiddelde percentage eigen inkomsten. Het gemiddelde begrote percentage onder de aanvragers in 2013-2016 was 53 procent. De huidige aanvragers blijken tussen 2013 en 2015 een stijging van 57 procent naar 60 procent te hebben gerealiseerd. Aangezien de baten zijn toegenomen van 17,5 naar 19,3 miljoen euro, zijn de eigen inkomsten in de afgelopen drie jaar ook in absolute cijfers gestegen. Opvallend genoeg wordt deze stijgende trend in eigen inkomsten in de aanvragen voor 2017-2020 niet gevolgd door een ambitie om de eigen inkomsten ten minste op het niveau van 2015 te handhaven. Het gemiddelde begrote percentage eigen inkomsten is met 51 procent lager dan het gemiddelde begrote percentage van vier jaar geleden en flink lager dan het gerealiseerde percentage eigen inkomsten van 60 procent in 2015. Opmerkelijk is ook dat de festivals de te verwachten totale baten met een gemiddeld bedrag van 14,1 miljoen voor 2017-2020 fors lager inschatten dan het gerealiseerde bedrag van 19,3 miljoen in 2015.

Overigens lopen de begrote eigen inkomsten vanwege de grote diversiteit in aard en omvang van de aanvragers sterk uiteen, van net boven de drempelnorm van 20 procent tot meer dan 90 procent van de totale dekking. Zo kan een jeugdtheaterfestival als Tweetakt of een nichefestival in de performing arts als SPRING minder vanzelfsprekend een groot aandeel eigen inkomsten realiseren.

Hoewel het percentage eigen inkomsten bij festivals hoog is vergeleken met bijvoorbeeld producerende instellingen, signaleert de commissie wel een gebrek aan strategie en uitwerking bij de soms nog hogere ambities. Regelmatig worden beoogde sponsorbedragen genoemd, maar ontbreekt er een aannemelijk plan om deze extra middelen binnen te halen. Of er wordt een toename van publieksaantallen voorzien zonder overtuigende strategie om die te bereiken. In slechts enkele gevallen ziet de commissie dat een festival de ambitie om een nieuw en groter publiek aan te spreken vertaalt in een overtuigende aanpak. Dit laat onverlet dat de meeste festivals grote en divers samengestelde publieksgroepen weten te bereiken. Voor de toekomst lijkt er nog groeipotentie te zijn. In zijn algemeenheid weten festivals zich goed te positioneren. Er wordt veelvuldig samengewerkt met culturele en maatschappelijke organisaties. Festivals gaan op deze manier vitale verbindingen aan, zowel lokaal en landelijk als in de meeste gevallen in internationale samenwerkingsverbanden en netwerken.

Pluriformiteit

Festivals tonen een veelheid van podiumkunstdisciplines en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de pluriformiteit van het aanbod in Nederland. Bij de beoordeling van deze bijdrage heeft de commissie vooral gekeken naar het vakgebied dat het festival of concours bestrijkt. Ook beoordeelde de commissie in hoeverre activiteiten tijdens het festival een toevoeging vormen op het overige podiumaanbod in Nederland.

Het merendeel van de aanvragen betreft muziek- of theaterfestivals. Hoewel deze disciplines veel te zien zijn op de Nederlandse podia, kunnen zij ook een bijdrage leveren aan de pluriformiteit van festivals. Zo kan er sprake zijn van een niche binnen een discipline, van het aanjagen van cross-overs of van een bijzondere presentatievorm.

In het totaal van de gehonoreerde aanvragen zijn diverse podiumkunstdisciplines vertegenwoordigd. Diverse festivals hebben een duidelijk multidisciplinair karakter. Dit draagt niet alleen bij aan de diversiteit in de disciplines, maar toont ook de veelvormigheid binnen een hoofddiscipline. Zo laat Le Guess Who? door cross-overs in de pop nieuwe ontwikkelingen in het genre zien. Operadagen Rotterdam toont de veelheid van uitingen in muziektheater. SPRING presenteert experimentele, weinig getoonde performancevoorstellingen. November Music onderscheidt zich met vernieuwende presentatievormen.

Met het beperkte aantal gehonoreerde aanvragen is het niet mogelijk om alle disciplines en genres te bestrijken. Zo is er geen gespecialiseerd circusfestival gehonoreerd en is ook de jazz beperkt vertegenwoordigd. Toch is het effect op de pluriformiteit door het ontbreken van dit genre beperkt. November Music besteedt aandacht aan jazz en improvisatie. Ook is jazz veelvuldig te zien op landelijke en lokale festivals en op reguliere podia.

Geografische spreiding

Bij de beoordeling van de bijdrage aan de geografische spreiding is gekeken naar de plaats waar het festival plaatsvindt. De commissie keek niet naar de aantrekkingskracht van een festival op publiek van buiten de stad of regio, hoewel veel plannen hieraan refereren. Uit het totaal van de aanvragen blijkt dat festivals een belangrijke rol spelen bij de spreiding van het aanbod, ook in gebieden waar weinig culturele voorzieningen zijn. Ondanks het lage aantal gehonoreerde aanvragen is er sprake van een redelijk evenwichtige geografische spreiding, die een aanvulling vormt op de festivals in de BIS en in de programmeringsregeling van het Fonds. Met Tweetakt, Le Guess Who? en SPRING in regio Midden, Tromp Percussion Biënnale, Theaterfestival Boulevard, November Music en Musica Sacra in Zuid, Music Meeting in Oost, Operadagen Rotterdam, Julidans en Summer Dance Forever in West en Noorderzon in Noord zijn de gehonoreerde aanvragen over alle regio's verdeeld. De verdeling van aanvragen was 23 uit West, 13 uit Zuid, 7 uit Noord, 6 uit Midden en 3 uit Oost.

Coproduceren

Uit hun eerdere activiteiten en toekomstplannen blijkt dat veel festivals een rol spelen bij het (co)produceren van nieuw aanbod. Plannen op dit vlak zijn goed uitgewerkt en bevatten namen van concrete samenwerkingspartners en makers. Festivals profileren zich vaak ook op het gebied van talentontwikkeling. Zo bieden ze bijvoorbeeld residenties voor makers om nieuw werk in opdracht te produceren. Ook wordt veelvuldig in een internationale context samengewerkt. Festivals participeren in internationale netwerken, van waaruit Europese subsidies worden aangevraagd om nieuw aanbod te produceren. Julidans, Music Meeting en Noorderzon zijn festivals die elk op een eigen manier internationaal coproduceren en waarover de commissie zich positief uitspreekt. Julidans richt zich daarbij onder andere op werk van veelbelovende mid-career dansmakers. Music Meeting kiest voor producerend programmeren onder de noemer 'Artist in Focus' en in speciale projecten, bijvoorbeeld rond experimentele Arabische muziek en componerende drummers. Noorderzon biedt samen met Grand Theatre residenties aan buitenlandse makers van wie nieuw werk op het festival wordt getoond. De adviescommissie is positief over de aanvraag en coproductieplannen van Musica Sacra, die het Fonds ten dele honoreert. Musica Sacra presenteert zich als creërend festival, onder andere door met Via Zuid het werk van twee talentvolle makers centraal te stellen in de programmering en door met Toneelgroep Maastricht een muziektheaterproductie van Micha Hamel te produceren.

ADVIES COMMISSIE

ESTHER VAN RIJSWIJK (VOORZITTER)

JOERY WILBERS

HERMAN VAN DEN MUIJSENBURG

FARNOOSH FARNIA

SANDER LOUIS

MARIEKE DEN DULK

KRYSTIAN LADA

SARA VAN DER KOOI

OVERZICHT AANVRAGEN MET EEN POSITIEF ADVIES BUDGET ONTOEREIKEND

Totaal budget festivals (in euro's, per jaar)	2.100.000
Totaal gehonoreerde aanvragen (in euro's, per jaar)	2.055.000
Resterend budget (in euro's)	45.000

Naam-aanvrager	Aangevraagd per jaar	Toegekend per jaar
	2017-2020	2017-2020
Musica Sacra Maastricht	150.000,00	45.000,00
Noorderslag	300.000,00	0,00
Nederlandse Theater Festival	250.000,00	0,00
Festival Circolo	75.000,00	0,00
schrit_tmacher	150.000,00	0,00
Cultura Nova	300.000,00	0,00
Gaudeamus Muziekweek	150.000,00	0,00
Flamenco Biënnale	75.000,00	0,00
Holland Dance Festival	150.000,00	0,00
Internationale Koorbiënnale	75.000,00	0,00
Amsterdamse Cello Biënnale	75.000,00	0,00
Amsterdams Kleinkunst Festival	60.000,00	0,00
Festival Cement	150.000,00	0,00
Deventer op Stelten	150.000,00	0,00
Into the Great Wide Open	125.000,00	0,00
Jonge Harten Festival	150.000,00	0,00
Motel Mozaïque	150.000,00	0,00
Internationaal Vocalisten Concours	25.000,00	0,00
Cross-linx festival	150.000,00	0,00
Rotterdam Circusstad	150.000,00	0,00
Dutch Harp Festival	50.000,00	0,00
Welcome to the Village	125.000,00	0,00
Amersfoort Jazz	150.000,00	0,00

Uitgave Fonds Podiumkunsten:
meerjarige activiteitensubsidies 2017 – 2020
Teksten: Fonds Podiumkunsten
Tekstredactie: Frans Hempen, de zoele haven
Ontwerp en opmaak: Taluut (Utrecht)
Drukwerk: Veenman+

Alle adviezen en toekenningen meerjarige activiteitensubsidies
2017 – 2020 kunt u vinden op
meerjarigeadvieszen.fondspodiumkunsten.nl

FONDS PODIUMKUNSTEN

Postadres

Postbus 85974
2508 CR Den Haag

Bezoekadres

Koningin Julianaplein 10
(Gebouw Stichthage)
2595 AA Den Haag

T +31 (0)70 707 27 00
F +31 (0)70 358 47 15
info@fondspodiumkunsten.nl
www.fondspodiumkunsten.nl
twitter.com/FPodiumkunsten
facebook.com/FondsPodiumkunsten
www.linkedin.com/in/fondspodiumkunsten

@Fonds Podiumkunsten 2016
Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten
worden ontleend.